

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 5122, 5123,
5124, 5125, 5126.

Inseratni oddetek: Ljubljana, Seien-
burgova ul. 4. — Tel. 5492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—

Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
5122, 5123, 5124, 5125, 5126. Maribor,
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifi.

Jedro banovinske samouprave

Vprašanje izgraditve banovinskih samouprav je pri nas že nekaj let na dnevnem redu. Aktualno je postalo že z dnem, ko so bile v naši državi organizirane banovine kot velike upravne in samoupravne enote. Sestavljeni so bili tudi že konkretni načrti za izgraditev banovinskih samouprav, pri tem pa je žal delo tudi obtičalo.

Vlada g. Bogoljuba Jevtića je v svoji deklaraciji od 3. januarja t. l. poudarila, da smatra kot eno svojih prvih nalog reorganizacijo državne uprave v pravcu obsežne dekoncentracije državne oblasti in organizacije banovinske samouprave. Tudi v svojih nedeljskih govorih v Ljubljani in v Zagrebu je predsednik vlade g. Jevtić ponovno poudaril, da bo njegova vlada izvedla tako dekoncentracijo kakor samoupravo. Nova Narodna skupščina, izvoljena pri volitvah dne 5. maja, bo torej kot eno prvih nalog reševala ta važni, a tudi težavni in komplicirani problem.

Vsi slutimo, da je treba upravno oblast v interesu postopnega razvoja naroda in gospodarstva prilagoditi potrebam in zahtevam prebivalstva v posrednih pokrajinah. Zato je potrebno, da se uprava čim bolj dekoncentrira, ker bo na ta način bližja narodu in bo tudi lažje vršila zlasti posle lokalnega značaja. Z izgraditvijo širokih banovinskih samouprav, razširjenih do vse one mere, ki je še v skladu z interesi državne in narodne celote, bo mogoče bolj neposredno pritegniti narod k vršenju vseh lokalnih poslov gospodarskega, kulturnega in socialnega značaja. Tako sodelovanje naroda bo znatno pripomoglo k pravnemu razvoju in napredku življenjskih sil, ki so še danes neizkoriščene.

Velika naloga, ki stoji pred nami, ni enostavna in ne lahka. Težkoče niso toliko v tem, kateri dosedaj državnim posli naj se prenesejo na banovinske samouprave, marveč v tem, kako naj banovine svoj razširjeni delokrog finančno zmorejo. Naravno je, da mora država, če odstopi banovinam vršenje določenih nalog, odstopiti tudi ustrezajoče dohodke. In tu nastane takoj vprašanje, katere svoje dohodke naj država odstopi banovinam za vršenje svojega razširjenega delokroga. Tudi v drugih državah z bolj homogeno gospodarsko strukturo, nego jo ima Jugoslavija, so podobna vprašanja povzročila mnogo pregovorov. Logično se zdi načelo, da mora prebivalstvo vsake banovine samo nositi breme, ki so v zvezi z vršenjem samoupravnih nalog. Zato prihajajo za prepuštev banovinam v poštev le oni državni dohodki, kjer ne more biti dvoma, kdo nosi breme dotičnega davka. Tako so n. pr. carinski dohodki v naprej izključeni, da bi jih država prepustila banovinam, ker plača končno carine potrošnik zacinjenega blaga, ki pa pri pobiranju carin še ni znan. Enako kakor carine je n. pr. praktično nemogoče prepustiti banovinam državne dohodke od davka na poslovni promet, ker fiskalno breme tega davka nosi končno potrošnik blaga.

Za prepuštev banovinam prihajajo v poštev pred vsem oni neposredni davki, ki jih plačnik ne more ali jih more le v omejenem obsegu prevzeti na koga drugega. Zato se tudi v mnogih državah financirajo velike samouprave pred vsem s posameznimi neposrednimi davki ali s tangentami teh davčnih dohodkov, ki se poberejo na področju dotične samouprave. V Švici je n. pr. to vprašanje načelno tako urejeno, da pobira država le posredne davke, dočim pripadajo vsi neposredni davki kantonom kot samoupravnim enotam.

Naravno je, da bi pri prepustitvi določenega dela državnih dohodkov od neposrednih davkov imele posamezne banovine prav različne dohodke za vršenje svojih samoupravnih nalog. Banovine z bolj razvitem gospodarstvom bi torej imele precej večje dohodke nego banovine z manj razvitim gospodarstvom. V tem pa ni nikake krivice nasproti gospodarsko slabo razvitim banovinam, kajti vzporedno in proporcionalno z razvojem privatnega gospodarstva narašča tudi samoupravne naloge in potrebe. Saj vidimo n. pr., da je proračun državne banovine relativno najvišji med vsemi. Na drugi strani pa gotovo ni v interesu skupnosti, da bi gospodarsko slabo razvite in ubožne banovine zastajale. Zato bo nemogoče dosledno izvesti načelo, naj se vsaka banovina popolnoma vzdržuje sama. Država bo gospodarsko slabo razvitim banovinam iz skupnih dohodkov morala nuditi primerne dotacije. Ta način podpiranja gospodarsko slabo razvitih samoupravnih enot se izvaja tudi v številnih drugih državah.

Kakor je razvidno že iz teh kratkih izjav, bo pri izgraditvi banovinskih samouprav igralo ravno finančno vprašanje glavno vlogo. Zato ni odveč, če začenjamo že sedaj konkretno razmišljati o tem, kako naj se to vprašanje uredi na vse strani pravično ter državi in narodu v korist.

PAKT, KI SE S TEŽAVO PORAJA

Kljub splošnemu pričakovanju francoska vlada tudi včeraj še ni odobrila pogodbe z Rusijo in je sestavila nove predloge

Paris, 30. aprila. w. Danes je prevladovalo mnenje, da je redakcija francosko-ruskega pakta končana in da ga bo ministrski svet na svoji današnji seji potrdil. Listi so že poročali, da je bil snočni razgovor zunanjega ministra Lavalja z ruskim poslanikom Potemkinom odločen in da se s njim dejansko končala francosko-ruska pogajanja. Vsi so izražali brez pridržkov svoje zadovoljstvo nad tem.

Tem večje je bilo zato presenečenje, ko v uradnem komunikatu, ki je bil izdan po seji ministrskega sveta, ni bilo nobenih podrobnejših podatkov o stanju pogajanj. Iz tega sklepa, da pogajanja še niso popolnoma končana, kar potrjuje še bolj dejstvo, da se je zunanji minister Laval kmalu po 14. ponovno sestel s Potemkinom, katerega je obvestil o posvetovanju ministrskega sveta in mu obenem izročil nova francoska navodila. Kakršna so sklenili ministri po doseganju besedilu pogodbe.

Levalov razgovor s Potemkinom je trajal nad eno uro. Ko je Potemkin zapustil Quai d'Orsay, ni hotel ničesar izjaviti. Kakor zatrjuje »Liberte«, velik del ministrov ni bil zadovoljen z besedilom pogodbe. Posebno so bili proti temu, da bi se priznala Sovjetski uniji tudi najmanjša koncesija, najmanj pa glede avtomatske pomoči, kakor jo je zahtevala Sovjetska unija. Laval je sicer včeraj le nekoliko popustil glede ruskih zahtev, toda že to majhne koncesije je označila večina ministrov za nesprejemljivo. Po-

elantik Potemkin je nove francoske želje brzojavno sporočil tudi v Moskvo.

V političnih krogih zagotavljajo, da s parafiranjem pogodbe za noč v teh okoliščinah ni mogoče računati, vendar pa nove francoske želje niso takšne, da bi se bilo treba bati za uspešen zaključek francosko-ruskih pogajanj.

Vsebina pogodbe

Paris, 30. aprila. g. Kakor piše »Excelsior«, sta se Laval in Potemkin v pogajanjih o francosko-ruski pogodbi zedinila o naslednjem:

1. Francosko-ruska pogodba se sklene v skladu s čl. 10, 11, 15, 16 in 17 pakta Društva narodov.

2. Pogodba ne omejuje v nobenem pogledu učinkovanja locarnske pogodbe in ustvarja popolno harmonijo med obstoječim varnostnim sistemom za zapadne meje in novim jamstvom za evropske vzhodne meje.

3. Medsebojna pomoč med Francijo in Sovjetsko unijo se izvaja v okviru popolne recipročnosti in v skladu s pravicami sveta Društva narodov.

4. Vsak nesporazum o pomenu in dalekočnosti določb v francosko-ruski pogodbi se onemogoča s skupnim tolmačenjem posameznih členov v pogodbi.

5. Pogodba ni naperjena proti nobeni tretji sili in lahko zato pristopijo k njej vse države, ki želijo v popolni enakosti

prav in dolžnosti sodelovati v razširjenem sistemu medsebojnih jamstev za vzhodno Evropo v okviru Društva narodov.

Po današnji seji ministrskega sveta. na kateri je zunanji minister Laval predložil besedilo pogodbe, je imel poslanik Potemkin še zadnji telefonski razgovor z Moskvo. V Parizu računajo z gotovostjo, da bo pogodba podpisana najkasneje jutri.

Kaj pravijo francoski listi

Paris, 30. aprila. AA. »Petit Parisien« pravi med drugim: Na današnji seji bo ministrski svet zavzel stališče do pakta med Sovjetsko unijo in Francijo, o katerem bo poročal zunanji minister Laval. Tako nam ne bo treba več dolgo čakati na ta pomembni diplomatski akt, ki naj sankcionira francosko-rusko sodelovanje na mednarodnem polju in poveže obe državi v skupno obrambo.

»Matin« poroča, da bo sporazum parafiran najkasneje jutri, končno pa podpisan v Moskvi. Laval bo odpotoval po vsej priliki v Moskvo v začetku prihodnjega tedna, v torek ali sredo.

Tudi »Journal« je mnenja, da je končna sklenitev francosko-ruskega pakta samo še vprašanje nekaj ur, naglašajoč, da je paket sestavljen popolnoma v okviru nabel Društva narodov in da bo pripomogel k boljše in uspešnejšemu funkcioniranju te velike mednarodne ustanove. Pri tem pušča zadosti prostosti podpisnicam, prav tako pa

tudi ne nasprotuje obveznostim locarnske pogodbe. Zato ne bo oboje isti sistem varnosti za zapadno Evropo s to pogodbo prav nič okrnjen, prav tako pa tudi ne sistem zvez, ki družijo Francijo s Poljsko in Rumunijo, niti sistem zvez sploh, ki je slej ko prej eden glavnih stebrov miru v vzhodni Evropi.

Srednja pot

Moskva, 30. aprila. d. Tu pričakujejo v najkrajšem času parafiranje konvencije. Diplomatski krogi so mnenja, da je bila v vprašanju avtomatskega nastopa medsebojne pomoči dogovorjena srednja pot, ki zadovoljuje obe strani in ki upošteva tako statute Društva narodov kakor locarnske pogodbe. Važno je, da so tako v locarnskem paktu, kakor tudi v nameravani letalski konvenciji za zapad predvidene določbe za primer flagrantnega napada.

Proglas Vorošilova za 1. maj

Moskva, 30. aprila. AA. Narodni komisar za vojsko Vorošilov je izdal za 1. maj proglas na rdečo vojsko, v katerem pravi med drugim, da vodi sovjetska vlada politiko miru in da bo delala tudi v bodoče. Obenem bo sovjetska vlada tudi v bodoče pripravljena odbiti vsak napad na državno ozemlje Rusije. Sovjetska vlada računa na sovjetsko vojsko, ki je v vsakem pogledu pripravljena.

Poljski glas za vzhodni pakt

Varšava, 30. aprila. AA. Opozicijski list »Kurier Warszawski« priobčuje članek profesorja Stronskega, ki je mnenja, da kaže skleniti vzhodno evropsko pogodbo o kolektivni varnosti. Pogodba pa bi na smela biti prazna in bi morala obsegati točne določbe o vzajemni pomoči proti napadalcu.

Horthy govori o krivici mirovnih pogodb

Slovesna otvoritev novega madžarskega parlamenta Revizionizem glavni pogoj za madžarsko mirovno politiko

Budimpešta, 30. aprila. w. Na slovesnosti skupni seji obeh zbornic, ki so se je udeležili razen članov obeh zbornic, najvišji predstavniki oblasti ter člani diplomatskega zbora, je opoldne državni upravitelj Horthy otvoril zasedanje novega parlamenta s govorom, v katerem je izjavil med drugim:

Zasedanje novega parlamenta se začne v zelo razgibani in pomembni dobi mednarodnega položaja. Politične in gospodarske razmere, ki so jih ustvarile mirovne pogodbe, niso prinesle človeštvu nobenega napredka na polju sodelovanja in razvoja, temveč so še bolj razdrobile narode. Mirovne pogodbe, katerih določbe so bile odredene enostransko in vsiljene s silo, se po pameti ne morejo imenovati prave mirovne pogodbe. Mednarodni se bo vrnilo pomirjenje šele tedaj, če se bodo velesile končno odločile začeti delo za mir sporazuma. Kdo bi mogel pod vtisom krvavih spominov še nedavnega svetovnega požara misliti na vojno in kdo bi hotel svetu naprti novo nepopisno katastrofo? V interesu miru in uresničitvi pravega mira pa je treba omogočiti, da se bodo narodi med seboj spoštovali in sporazumeli, in sicer kot svobodni in enakopravni člani mednarodne družbe. V vodilnih državah Evrope se vedno močnejše uveljavlja spoznanje, da je treba razmerje med narodi med seboj izravnati in točno urediti. Tudi splošna gospodar-

ska kriza opozarja, da se je treba združiti. Zato je treba upati, da bo vsaj skupno gorje ustvarilo, kar sta doslej zamudila uvidevnost in dobra volja. Madžarski narod je pripravljen sodelovati pri delu za uresničenje evropskega mira. Mir pa bo zaslužil le tedaj svoje ime, če bo temeljal na podlagi pravičnosti in pravice. Zato smo ne samo v interesu domovine prepričani, da bomo najbolje služili ideji pravega mira, če bomo pri pogajanjih za ureditev evropskih vprašanj uveljavljali tudi upravičene zahteve našega naroda. Da bomo mogli te zahteve zastopati s potrebnim poudarkom, je treba, da narod s vsemi svojimi notranjimi silami nastopi pred mednarodnimi instancami.

Nato je državni upravitelj napovedal celo vrsto ukrepov, ki jih nameni vlada uvesti v bližnji bodočnosti. Horthy je zaključil svoj otvoritveni govor s pozivom, naj narod zedinil vse svoje sile, ter s spominom na one rojake, ki jim je določena usoda narodnih manjšin in na katere narod ne sme pozabiti.

Danes je bila tudi prva meritorna seja poslanske zbornice, na kateri je bila na dnevnem redu verifikacija mandatov. Pri pozivanju posameznih poslancev vladne stranke se je več članov stranke malih posestnikov oglašalo s klici, češ, da dotični poslanci svojih mandatov niso dobili s čistimi sredstvi. Prihodnja seja bo jutri ob 10.

Beneški sestanek

Italija hoče pripraviti Avstrijo in Madžarsko na konferenco v Stresi, ki pomeni konec revizionistične politike

Praga, 30. aprila. d. Po poročilih čeških listov je Italija obvestila češkoslovaško vlado, da se bo v prvi polovici maja vršila v Benetkah konferenca zastopnikov Italije, Avstrije in Madžarske. Italijanska vlada poudarja, da ne bodo v Benetkah razpravljali o ničemer, kar bi moglo prejudicirati posvetovanja pripravljalne konference podunavskih držav v Rimu.

Paris, 30. aprila. k. Zunanji minister Laval je imel daljši sestanek s italijanskim poslanikom v Parizu Pignattijem. Italijanski poslanik ga je obvestil o beneški konferenci Madžarske, Avstrije in Italije, na kateri bodo preliminarni razgovori glede na bližnjo podunavsko konferenco. Franco-

ski listi pravijo, da hočejo Italijani, Madžari in Avstrijci na beneškem sestanku določiti skupno stališče glede vseh vprašanj, ki bodo na dnevnem redu konference. V ostalem so mnenja, da se ima na beneškem sestanku pred vsem Madžarska pridobiti za že znani stvarno protirevizionistični program podunavske konference, proti kateremu so se v zadnjih dneh na Madžarskem oglašali že vsi mogoči vplivni faktorji.

Paris, 30. aprila. g. Po vseh iz madžarskih virov, se namerava Mussolini osebno udeležiti predhodnih razgovorov za podunavsko konferenco z zastopniki Avstrije in Madžarske v Benetkah.

Društvo narodov za pobijanje mednarodnega terorizma

Zeneva, 30. aprila. AA. Danes se je v prostorih glavnega tajništva Društva narodov sestel odbor strokovnjakov, ki proučuje, kakšni ukrepi so potrebni za pobijanje mednarodnega terorizma. Kakor znano, je bil odbor sestavljen na podlagi sklepa decembrskega zasedanja sveta Društva narodov v zvezi z odgovornostjo za atentat v Marseilleu.

Vdova Staviskega iznuščena

Paris, 30. aprila. AA. Preiskovalno sodišče je sklenilo začeti izpustiti Arletto Simonovo, vdovo Staviskega. Guiboud-Ribaud in Darlusa, ki so zapleteni v afero Staviskega.

Zbližanje med Poljsko in Litvo

Varšava, 30. aprila. d. Maršal Pileudski je imel preteklo nedeljo daljši razgovor z zunanjim ministrom polkovnikom Bekkom, ki mu je podrobno poročal o svojih razgovorih s francoskimi in italijanskimi državniki. Kakor se je šele sedaj zvedelo, se je polkovnik Beck pred svojim odhodom iz Zeneve sestel tudi z litovskim poslanikom v Parizu Klimasom, čemur pripisujejo v političnih krogih velik pomen. Govore, da sta razpravljala o možnosti poljsko-litovskih pogajanj za sporazum, ki naj bi se pospešila zaradi nemške nevarnosti za neodvisnost Litve.

Bogat ribji trg v Zagrebu

Zagreb, 30. aprila. n. Danes so morske ribe preplavile zagrebški trg. Prodali so jih 13.000 kg.

Vznenmirjena Britanija

Vsa angleška javnost napeto pričakuje pojasnil vlade o nemškem oboroževanju na morju in v zraku

London, 30. aprila. d. Včeraj popoldne so je zopet sestala spodnja zbornica. Na vprašanje nekega poslanca, ali hoče vlada glede na nezadovoljstvo stališče litovskih oblasti proti nemški manjšini podvzeti pobudo za imenovanje visokega komisarja za klajpedske ozemlje, ki naj bi zastopal podpisnice klajpedskega dogovora in Društvo narodov, je zunanji minister Simon odgovoril, da spada imenovanje visokega komisarja v pristojnost Društva narodov. Imenovan bo direktorji, ki bo užival zaupanje klajpedskega deželnega zbora. Vprašanje, ali bo to mednarodna korporacija, je zunanji minister zanikal.

Predsednik vlade Macdonald je napovedal, da se bo v četrtek pričela debata o zunanje političnih zadevah z vladno izjavo. Kasneje se bo vršila debata bolj tehničnega značaja o obrambi države. Na zahtevo Churchilla po pospešenju debate o obrambi države, je Macdonald izjavil, da je vlada nikakor ne želi po nepotrebnem odgajati.

Na vprašanje, ali je zunanjemu ministru znano, da je nemška vlada odredila graditev več podmornic in obnovo mornariške šole v Kielu, je zunanji minister Simon odgovoril, da je nemška vlada izjavila, da je naročila 12 podmornic po 270 ton. To vprašanje angleška vlada sedaj proučuje. Glede šole v Kielu ni prejela nobenega uradnega obvestila.

Na nadaljnje vprašanje, ali hoče zunanji minister podvzeti ukrepe, da pride ta ponovna kršitev versajske pogodbe nemudoma pred Društvo narodov in ali se misli na možnost mornariških razgovorov med Nemčijo in Veliko Britanijo, je Simon odgovoril: »Kakor sem že dejal, tvori ta zadeva predmet proučevanja glede na njeno resnost. Ne smatram za umestno, da bi dajal že sedaj kak drug odgovor.«

Ko je zastopnik delavske opozicije Thorne vprašal, ali meni Simon, da mu je Hitler pri svojih razgovorih z njim povedal polno resnico, je zbornica odgovorila s smehom.

Nadaljnje vprašanje se je glasilo: Ali ni namen nemške vlade, da prične zopet graditi podmornice, nov dokaz, da je ponovno oboroževanje Nemčije v glavnem naperjeno proti Veliki Britaniji. Neki drug poslanec je vprašal, ali bo zunanji minister, preden ne bo prepozno, poizkusil sporazumeti se z državami, ki so bile zastopane v Stresi in morda tudi z Rusijo glede enotnega nastopa proti tej enostranski, nevarni in trajni odpovedi versajske pogodbe. Na ti dve vprašanji Simon ni hotel odgovoriti.

Podmornice so že v delu

London, 30. aprila. AA. Današnji »Manchester Guardian« prinaša nove podrobnosti o uradnem obvestilu, ki ga je dobil britanski pomorski ataše v Berlinu. Po njegovih trditvah je Nemčija obvestila Anglijo:

1. da so bili načrti za 12 novih nemških podmornic izdelani že jeseni lanskega leta;

2. da se je izdelava posameznih delov za te podmornice začela že okoli božiča in

3. da so se pred 14 dnevi začela dela za gradnjo teh podmornic.

V pričakovanju angleške demarše v Berlinu

London, 30. aprila. AA. Vle izjavi, ki jo je dal zunanji minister sir John Simon sredi v spodnji zbornici v zvezi s nemškim pomorskim oboroževanjem, mislijo v poučenih krogih, da bo Velika Britanija po vsej priliki v kratkem poslala v Berlin protestno noto soper novo kršitev versajske mirovne pogodbe.

London, 30. aprila. g. Angleška vlada bo najbrže jutri svojo poslala angleškemu poslaniku v Berlinu protestno noto, da je izročila nemški vladi. Protest je naperjen v glavnem proti oboroževanju Nemčije na morju, predvsem pa proti napredani gradnji podmornic.

Pomorska pogajanja z Nemčijo odgojena

London, 30. aprila. AA. Današnji »Daily Express« pravi, da je nemška vlada včeraj zahtevala od britanske vlade, da naj se odgode britansko - nemški pomorski razgovori, ki bi se imeli začeti prve dni meseca maja. Nemška vlada utemeljuje svojo zahtevo s sedanjem političnim ozračjem, češ, da se ji zdi neugodno za take razgovore. Razen tega bi hotela začetni pogajanja šele tedaj, ko bo državni kancelar Hitler s velikim govorom v rajstagu jasno opredelil nemško zunanjo politiko.

Francoski ukrepi proti nemški letalski špijonaži

Paris, 30. aprila. d. Francosko vojno ministrstvo je včeraj odredilo, da se mora 6 litovskih letal takoj etablitirati v Strasbourg, kjer bodo nadzorovala tamkajšnje obmejne utrde. Letala bodo morala vsak dan krožiti nad utrjenim ozemljem in paziti na vsako tuje letalo, ki bi hotelo priti preko tega pasu. Vsako tako letalo bodo morali takoj fotografirati in ga zasledovati, v dnevnem primeru pa prisilili, da se spusti na tla. Francosko vojno ministrstvo je mnenja, da se je treba izogniti vsakemu resnemu konfliktu, v primeru letalskega vohunstva pa vsaj s slikami dokazati, da tuja letala res vohunijo po obmejnem ozemlju Francije.

Metz, 30. aprila. d. Francoski letalski minister general Denain je odposlal 12 brezih lovskih letal v tukajšnje obmejno ozemlje z nalogo, da preprečijo vsako letalsko vohunstvo.

Angleži za mednarodno letalsko policijo

London, 30. aprila. d. Včeraj je vložilo v poslanski zbornici 24 poslancev predlog, naj se na bližnjem zasedanju sveta Društva narodov zahteva organizacija mednarodne letalske policije, ki naj bi strogo nadzorovala vsa civilna letala, pred vsem pa pazila, da se ne bi uporabljala za vojnanske namene.

Oboroževanje na vse strani

Washington, 30. aprila. AA. Mornariški krogi so mnenja, da bo gradnja nemških podmornic prisilila Veliko Britanijo k povečanju svoje mornarice. Velika Britanija se bo pri tem sklicevala na londonsko pogodbo. Ameriški mornariški krogi se boje, da bo tudi Japonska izkoristila to priliko in povečala svoje pomorske gradnje. Vse njene ladjedelnice delajo že sedaj za vojno mornarico. Ameriški krogi se boje, da bodo morale Zedinjene države slediti primeru Velike Britanije in Japonske.

Nemški gradbeni program

Rim, 30. aprila. AA. »Giornale d'Italia« piše o nemškem pomorskem oboroževanju in pravi, da obsega nemški pomorski program za leto 1935/36 100.000 ton, in sicer za dva drednota po 20.000 ton, dve križarki po 9 do 10 tisoč ton, glede podmornic se pa zdi, da jih bo več ko 12. Po tem programu bodo nemške pomorske sile dosegle leta 1938 166.000 ton.

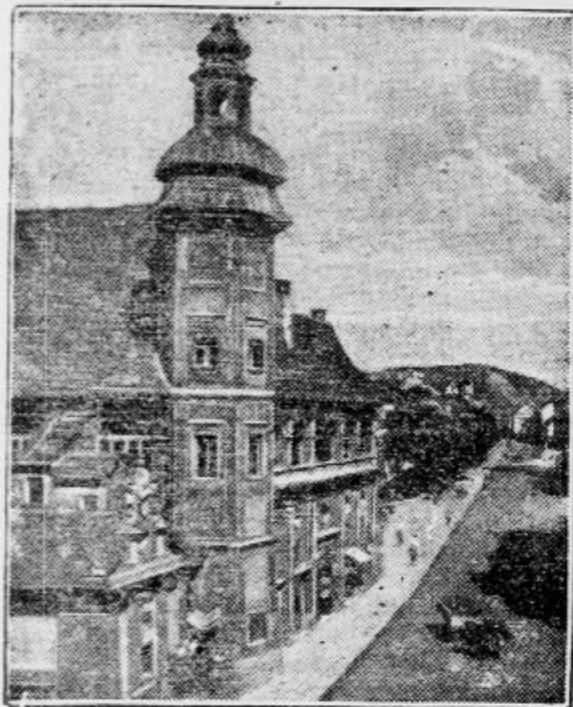
Konvencija o trgovinski propagandi

Zeneva, 30. aprila. AA. Dne 1. julija se bo tu pričela konferenca zastopnikov raznih držav zaradi dogovora o konvenciji, ki naj olajša trgovinsko propagando.

Naši kraji in ljudje

Zgodovinski Maribor je rešen!

K pravilniku o zaščiti mariborskih prazgodovinskih, zgodovinskih in umetniških spomenikov — Magdalenska cerkev ni pod zaščito?

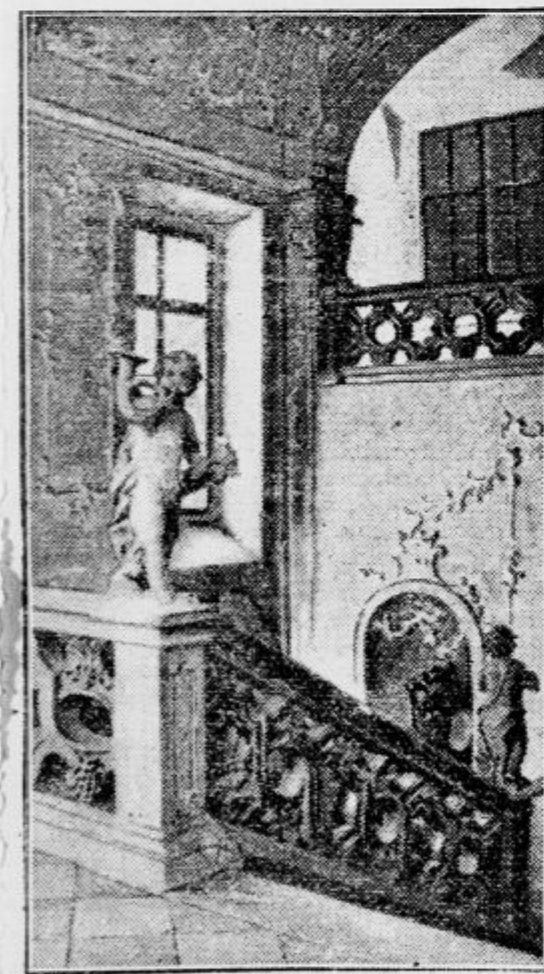
Znameniti mariborski grad, bodoči rotovž

Maribor, 30. aprila.

Ostani nastaja in se poraja novi, večji Maribor s svojimi modernimi stavbami in iniciativnimi gradbenimi akcijami in je bil na zadnji seji mestnega sveta sprejet podoben regulacijski načrt, ki določa na pol stoletja naprej smernice mariborski gradbeni politiki, se je vendar sporedno vodila tudi evidenca o starem, zgodovinskem Mariboru, ki daje mestu pod Piramido sferaj nečesa romantičnega in simpatičnega, četudi je v tej zgodovini veliko za Slovence in Jugoslovane trpkoga in bridkega. Na seji mestnega sveta je bil namreč istovestno s velikim regulacijskim načrtom, o katerem smo obširno pisali, sprejet tudi poseben pravilnik o zaščiti prazgodovinskih, zgodovinskih in umetniških spomenikov, s katerim se dokončno zavezuje Maribor njegov zgodovinski značaj. Pravilnik vsebuje v splošnem in podrobno konkretno določbe, ki so s prejetjem dobile obvezno veljavnost.

Ves Maribor v mestnem obzidju je zaščiten

Načelno se proglasa in zaščiti s tem pravilnikom vse ozemlje starega Maribora, v kolikor je bilo do XVIII. stoletja v mestnem obzidju in ki ga omejuje Gregorčičeva ulica, Trg Svobode, Kopališka ulica, Drava, Pristaniška in Strossmayerjeva ulica do Gregorčičeve ulice. Označeno ozemlje starega Maribora se mora v smislu pravilnika vzdrževati in dopoljevati v svojem zgodovinskem umetniškem značaju in se mora v splošnem ohraniti tudi tloris tega mestnega dela, ki je matica Maribora. Vzdrževati se morajo po potrebi glavna višinska črta stavb, pa tudi sedanji način strešnega kritja z bobrovci. Tudi se ima napraviti novih ali preurejati obstoječih fasad ali loženih portalov v tem ozemlju harmonično prilagoditi značaju tega dela Maribora. Nadalje se zaščiti vse ozemlje halstatt-

Na grajskem stopnišču

skega pokopališča v Koroščevi ulici in Lebarij ter njunih okolici, ki so določene po južnih obronkih Kalvarije in Bezovja, Roški vodni, vzporedniku Smolnovne in Strossmayerjeve ulice. Na tem ozemlju se bo izvajalo gradbeno dovoljenje šele po predhodni izjavi Muzejskega društva ali Banovinskega arhiva v Mariboru, ki ima na zadevnem stavbišču kakšen poseben znanstveni interes.

Katere zgradbe so zaščitene?

V načrtu in pravilniku se pa tudi konkretno in podrobno navajajo vse stavbe, ki so zaščitene. Predvsem je zaščiten grad v svoji gradbeni celoti, poleg Gambirnov obzidja, ki je zgrajeno iz materiala in po načinu starega mestnega obzidja. Posebno zanimiv je slučaj zaščite hiše št. 26 v Strossmayerjevi ulici. Omenjena hiša je zgodovinsko važna stavba radi mestne ronele in pa, ker je bila tukaj prva protestantska molitnica in prva mariborska industrija v večjem slogu. Seveda spada sem kaj tudi mestni rotovž s svojo zbornico, arkadami, balkonom in mestnim grbom. V Židovski ulici se zaščiti zunanost nekdanje mariborske sinagoge, v Jurčičevi ulici pa del nekdanjega Jelenca na Lotzovem dvorišču. Na Vodnikovem trgu ostanki mest-

nega ozidja pred Minoritske ulice, na Vodnikovem trgu nekdanja minoritska cerkev v celoti, na zgodovinskem Pristanu pa naše male Benetke v celoti in razen tega celotna južna fasada Dravske vojašnice z mestnim obzidjem. Tudi se navaja v pravilniku hiša št. 30 v Vetrinjski ulici, za katero se je bila vroča borba med mariborskimi zgodovinarji in gradbeniki, ter se omenjena hiša zaščiti v vsej svoji gradbeni celoti s grbom grofov Breuner.

V nadaljevanju so zaščiteni Gambirnov, Tscheligijski, Vodni in židovski stolp, od spomenikov pa Marijin na Glavnem trgu, Tappeinerjev na Slomškovem trgu, Florjanov v Tattenbachovi ul., Rimski spomeniki v Meljskem dvoru in gostilna pri Klavnicu radi svojega vodokaza Drave od 3. nov. 1851. Na starem mestnem pokopališču pa pridejo v zaščito med drugim spomenik prvega slovenskega častnika Antona Tom-

šica, mariborskega zgodovinarja Puffa, mariborskega slikarja Linda, škola Slomška, škola Stepišnega, Smučev spomenik ter Reiserjev in Scherbaumov radi mariborske zgodovine.

V pravilniku se navajajo tudi pomembne mariborske cerkve in sicer Alojzijeve, zunanost in notranost, frančiškanska, zunanost in notranost, Marijina, stolnica, zunanost z vsemi spomeniki, nadalje v notranosti presbiterij in Holzingerjevi kusti, zanimivo pa je, da se glede Magdalenske cerkve pristavi, da je cerkev zaščiten le v toliko, v kolikor jo v svojem znanem načrtu upoštevajo arh. Plešnik.

S sprejetjem tega važnega pravilnika se je dokončno osigurala zgodovinska Maribor njegova sedanja podoba, obenem pa so se določile smernice, po katerih se naj bodoča gradbeni politika v drugi slovenski prestolnici usmerja in uravnava, da se na eni strani izvršujejo točke gradbene potrebe, na drugi strani pa ohranjujejo važne zgodovinske znamenitosti in značilnosti Maribora.

S svečane zaključne seje rotarskega kongresa v Ljubljani

Za predsedniško mizo so od leve na desno: zastopnik avstrijskih rotarskih klubov Lange, predsednik češkoslovaških klubov Zaba, podpredsednik svetovne rotarske zveze Head iz Amerike, predsednik jugoslovenskih klubov dr. Krejčič, predsednik ljubljanskega kluba Kavčič, komisar svetovne rotarske zveze za vzhodno Evropo Gerbel iz Dunaja, zastopnik madžarskih klubov Szekely in novo izvoljeni predsednik jugoslovenskih klubov dr. Ružič s Sušaka.

Otvoritev rednega zračnega prometa

Ljubljana, 30. aprila. Lani je Aeroput otvoril svojo sezono 18. aprila, letos pa se je otvoritev zakasnila do konca meseca. Otvoritev je letos posebno važna zaradi tega, ker stopa Sarajevo v mrežo zračnega prometa s svojo direktno zvezo s Zemunom. Iz Zemuna bodo odhajala letala vsak torek, četrtek in soboto ob 17.15 v Sarajevo, kjer bodo vsak ponedeljek, sredo in soboto ob 7.40 startala za let na zemunski aerodrom. Ostale redne proge bodo poslovale v glavnem kakor doslej, važno pa je to, da so, kakor je »Jutro« že poročalo, precej znižane prevoznine.

V vseh krajih, kjer pristajajo letala, bo letos znatno boljšan avtobusni promet z letališči. V to svrhu so nabavili več novih najmodernejših avtobusov. Urejeni so tudi nekateri novi aerodromi, tako da imamo v državi sedaj rednemu zračnemu prometu popolnoma odgovarjajoča letališča v Zagrebu, Zemunu, Ljubljani, Sarajevu, na Sušaku, v Borovnu, Skoplju, Podgorici.

Vrače s strupenimi kačami

Skopje, konec aprila. O starinskih najdbah v bližini Skoplja na torku nekdanjega rimskega mesta Skupi (Skupoi) je »Jutro« že nekekrat poročalo. To staro mesto se je nahajalo pri sedanji vasi Bardovu na desnem bregu rečice Lepenca ob njenem izlivu v Vardar. Mestna občina je sklenila, da se letos prične tu arheološka raziskovanja, ki bodo brez dvoma znatno obogatila mestni muzej. V neposredni bližini tega kraja je griček, ki ga ljudstvo imenuje Zmijarnik, ker je na njem veliko število strupenih kač (zmij).

Ta hriček je postal za prebivalstvo zaradi močno razširjenih vrač tudi velikega denarnega pomena.

Po vseh krajih na jugu je prenovljeno ljudstvo trdno prepričano, da je sled, ki ga pušča za seboj strupena kača, ko se pomladi prebudi iz zimskega spanja, silno koristna stvar. Tak sled pa je treba dobiti na prvi dan pomladi o mladostnikih. Zato se je v Bardovu že od nekdaj razvijala kar najvažnejša trgovina s kačjimi sledovi in je še tudi danes v vasi precej starcev in stank, ki trdijo, da znajo vsak

Pomladna legenda

(Stanetu Tauferju na onem svetu)

Tele pozne besede naj zapišem zdajle, ko je pomlad in samo sonce prihaja na preproste poti, med ljudi prihaja kakor ponosen kraljevič, da je velik praznik v njihovih dušah. Ptice izkavljajo iz grl presrečno pesem, deklamirajo srca odpira in tako tuje mi je, če pomislim, da se je tvoje izšlo do kraja. Pod umitim nebom sedim in gledam vanj skozi brsteče veje — saj nebo je kakor svetlo oko in njegov pogled je tako lep, da se mu oči solze. Potem se ozrem v tla, da se mi v senci osušijo oči, se ozrem po poti, ki je izprana od nedavne dežja in vem, da ne bo nikogar tod mimo. Tedaj se dogodi sruč čisto navadna stvar: Pot, ki vdano teče mimo mojih nog, se vsa bela prelije čez hiše, ki ugašajo v njenem slepečem blesku, prav tja do Gradu in še dalje. Vidim breze na pobočju — pomlad že gnezdi v njih — in zdi se mi, da se star golob spreletava nad njimi, kakor vsako jutro. Vedno, kadar vstanem, ga gledam iz svojega doma. Na strešnem žlebu sedi, čisto negiben je. Potlej se dvigne in leti na Grad, težko kakor žalostna misel. Ko se vrne, sedi spet na strehi ure in ure in dviga glavo v sonce. Na tega goloba mislim, ko sedim v tem rosnem parku in na njegovo večno

pot skozi zrak. To drobno življenje je, kakor da pričakuje nečesa velikega, ki ima priti na svet. Glejte, in čakanje je težko kot kovina, človek se postara v njem. Kdor nosi srce med ljudmi kakor na pladnju, smeječe se in sanjavo (Skrijte srce dandanes, saj je zaprašeno, staromodna suknja, ki spada v omaro!), temu ne preostane drugega, ko da gre in se več ne vrne.

Pa postanem pri tej misli in si hočem na cesto, ki živi očem, do Gradu se vzpenja in še kdo ve kam. Takrat ga ugledam, kako prihaja hitrih korakov, polno obločen, smejav kakor otrok. Pozdravljen, Stane! Potem sde k meni na klop. V gumbnici nosi rožo višnjeve barve in prečudne lepote (domisljim se Baudelairejevih pesmi tedaj). Obram mu je veder.

»Čakal sem vas, bratko sem vas čakal, pa nikogar ni bilo. Težkega vina sem preskrbel, težkega in sočnega. Da. Za svoje prijatelje; in ko sem tako sam sedel, sem se sam pojel z njim in vam napijal, da bi mi bilo laže. V hribu, v Vinskem vrhu je bila pomlad. Tako sva sama s pomladjo hodila čez to zemljo.«

»Pa kam vendar misliš?« so mi dre-motno nam cepale besede iz ust. Zdaj, ko je tako pri nas.

Negujte usta in zobe z Odolovo zobno pasto in ohranili boste zdrave zobe, tudi v visoki starosti!

velika tuba Dm. 13.— mala — 8.—

čas prikloniti kače iz njihovih skrivališč. Da pa se dobi kačji sled, je treba na Zmijarniku razgrniti po tleh brisače, kose platna ali kaj podobnega. Tudi letos so kmetice iz Bardova skoraj ves griček pogrnile in kačji čarovniki in čarovnice so klicali kače, da bi prišle iz jukov, zlezle čez brisače in krpe (ter pustile na njih svoj sluzasti sled). Pojavilo pa se je le malo kač, ker jim je bilo še prehladno. Tako bo leto malo denarja za kačji sled, ki je nenehno pomoč proti vsaki bolzini. Brisače in krpe, po katerih so prvi prišle kače iz svojih jukov, se od prezmernih ljudi ku-

pajo za drag denar.

A tudi skupne kače same so zelo koristne zlasti za živinorejce. V klobuč svite kače, ki jih najdemo v zgodnji pomladi pod oralom ali moško, sluzajo v ovčjem mleku ter nanašajo s tem mlekom živini vitamina v živnem prepiranju, da tako zavarovane živine ne bo pila nobena strupena kača.

Ker se letos prične rano poganjanje starega Skoplja in bodo menda popravljene tudi razpuščeni Havnipasiški dvori, bodo kače pa izgubile, Bardovani pa bodo izgubili lepe zaslužke.

Rumunski bojovníki romajo na Oplenac

Slika nam predstavlja v Beogradu skupno skupino članov združenja rumunskih rezervnih častnikov in bojovníkov, ki roma na Oplenac. V tej skupini je 100 rezervnih častnikov in bojovníkov, med njimi pa so tudi požrtvovalne samaritanke, ki so

med rumunskimi umetniki Dimitra Leor. Na posodi je napis: »Združenje bivših bojovníkov Maracesta Viteškega kralja Aleksandra I. velikemu borcu miru.« Skupino nekdanjih samaritan, ki bo poklonila Nj. Vel. kraljici Mariji kot goščini iz-

opravljale nevarno službo na maracestanskem bojišču. Romarji iz Rumunije bodo na grob našega velikega vladarja položili bronast venec, žaro s zemljo maracestanskega bojišča in lepo srebrno, v bizantinsko slogu izdelano posodo za večno luč. Ta posoda je napravljena po načrtih zna-

delano stiko pokojnega kralja Aleksandra, vodil gospa Lesera, soproga podpolkovnika in uglednega člana združenja rumunskih častnikov in bojovníkov. Romanje je organiziral rumunski vojni minister general Angelescu.

Mileni Vahtarjevi v spomin!

Vzklika je nežna cvetka v pomladi, a tudi vzela jo je pomlad... Mileni Vahtarjevi je zibelka tekla v najsko lepši Opatiji. Sinji Jadran je dal njenemu očesu sij, ki vzbuja brezmejno hrepenenje. Življenje ob čudoviti lepoti narave je izpolnilo njeno

dušo, da je mogla občutiti tudi svojo njeno lepoto. Oboževala je naravo, zato se je vedno odzivala njenemu klicu.

Zgodaj jo je življenje oddaljilo od sanj njene mladosti. Zazlela si je nazaj v vrtove, kjer je preživljala svojo zgodnjo pomlad, nazaj k valovom, ki so ji slikali

svoje modrin in s svojimi srebnimi posami neposredno trenutka. Našla je njena duša uteho tudi v planinskem svetu, kjer ji je bilo posebno mило ob tihini gorenskih velikov in ob njihovih čumečih brzicah. Njeno življenje je bilo izpolnjeno s veseljem za druge, izpolnjeno do kraja s neumornim delom, s dobrih deli, saj je bila blagostna arca kakor je bila nežna njena duša. Njena ljubezen do cvetja, do narave je bila le skromen odsev njene ljubezni do njenih najbližjih. Svojem, posebno staršem in bratom pomeni zato njena preselitev v večno Pomlad neotlažljivo izgubo. Bila je prava Jugoslovenka po krvi, neizprosna po idejah, ki jim je posvočala nesebično svoje misli, mnogo svojega dela.

Bila si Milena, miljenka vseh, ki so Te poznali, zato Te tudi ohranimo trajno v najlepšem spominu!

HOTEL ALMIS

Kraljevica

Povsem novo opremljen tik ob morju. Tekoča voda v vseh sobah. Kopalnice v hiši, telefon, lastna garaža, benediktinska postaja.

»Kam? Časih sem dejal: Pomlad v Zagreb ali jesen v Prago. Glej, zdaj grem v Zagreb, v Prago in še v Pariz

grem. Življenje je kakor pesem. Kako lep je ta svet. Lepoto ljubim, srce bi odprl zanj. Veš, tudi dekle sem ljubil, nikar zaradi srca, ki je daleč mojemu,

zavoljo tistih oči sem jo ljubil in zavoljo tistega telesa, ki je lepo uliko. Bil sem vedno kakor lovec in moja kožna je bila lepota in resnica. Se v večnost bo šel ta moj lov in če je večnost le gubnje in prinenje, jo bom obliš s svojo bogato dušo, da bo vonjala kakor zlat sad jeseni.

Čisto tihe so bile že te zadnje besede, poslušal sem ga s priprtimi očmi. Počasi sem pogledal, srce mi je bilo težje od kamena, njegova podoba pa je gnjala in se zila s soncem. Z brsteče veje pred menoj je pal cvet, morda prvi cvet to pomlad. Tiho je pal kakor življenje, ki je le zoro ugledalo. Kje je še poldan, sem mislil. Sam sem ostal na beli poti, skozi rožno nebo nad Gradom je plaval spet stari golob. Moja misel ga je pozdravljala. Nekdo je odšel, sem si dejal, istak stopinj v pesku in se odpravil proti mestu. Čez malo časa sem stal sredi svojega doma, mislil grenko na našo dolino, ki je kakor preprosta posoda, dobrega in zlega polna. Skozi okno sem gledal, kakor vedno, mehki oblaki so ko potepuhi prihajali po nebu. V žlebu sem čul klokok vode. Pomladna voda je čista kakor pravljica tudi v žlebi, teh mestnih žlebi. Potlej sem ugledal goloba, onega starega goloba. Na robu strehe je ležal mrtev, s malce razprtimi peroti. Dva mlada pa sta stala ob njem in se lovila s kitlji.

Vipotnik Cene

ELITNI KINO MATICA

Telefon 21-24

Danes premiera! Globoko znižane cene!

Slavna DOROTEA WIECK v prekrasnem vefilmu

Ukradli so ji otroka

Sodeluje mala bebica LE ROY — Po motivih ugrabitve Lindberghovega otroka. — Film, ki je povsod senzacija z ozirom na proces v Flamarjonu.

Predstave ob 4., 7.1/2 in 9.1/2 uri. — Predprodaja od 11. do 1/2 13. ure. REZERVIRAJTE SI VSTOPNICE! — BOGAT DOPOLNILNI PROGRAM.

Domače vesti

Danes praznujejo tiskarne, zato bo »Jutro« prihodnjič izšlo v petek.

* Današnji številki »Jutra« so priložene položnice za naročnike, ki prejema list po pošti in jim je naročnina potekla. Uprava »Jutra« jih prosi, da blagovolijo vplačati naročnino zaradi poslovnega reda takoj prve dni maja. Kdor je poslal naročnino zadnje dni aprila, prejme sicer tudi položnico, ki je bila zanj že pripravljena, vendar naj je ne smatra za opomin. Z redno naročnino blagovolite poravnati tudi morebitne zaostanke, ker le redno plačevanje naročnine daje pravico do »Jutrova« zavarovanja pri zavarovalni družbi »Jugoslavija« za primer smrtne neizgode.

Zvočni kino Ideal

Danes ob 4., 7. in 9.1/2 uri zvečer

Claudete Colbert in Clive Brook v prekrasnem filmu

STRUP V KRVI

Vstopnina 4.50 in 6.50 Din.

* Romanje zastopnikov vseh občin na Oplenec. V Beogradu se je oglasil odbor, ki organizira letos za binkošti, 9. junija poklonitev na grobu Viteškega kralja Aleksandra I. Udeležitelja na Oplenec, pri kateri naj bi bilo udeleženi vsaj po nekaj zastopnikov iz vsake občine v državi. Pričakovati je, da bo to največja občinska priredba, kar jih je bilo in kar jih bo. Četrtna voznina je zagotovljena. Za udeležence iz Ljubljane bo vozil, ako se jih prijavi najmanj 400, poseben vlak neposredno do postaje Mladenovac, odtod Selo Banja. Prijave iz Ljubljane je pošiljati g. dr. Janku Tavzesu, v. d. direktorja poštne direkcije, ki mu je odbor poveril tudi vodstvo skupine, prijave iz ostalih občin pa neposredno odboru v Beogradu, kakor je povedano v tiskanih okrožnicah, ki so jih občine že prejele. Prijave je treba poslati najkasneje do 15. t. m. Prijavitelci se opozarjajo na to, da poslani prijav ne preključujejo, ker je sicer vsaka organizacija nemogoča. O vseh podrobnostih bodo udeleženci pravočasno obveščeni.

* Slovo uglednega člana sarajevskega Slovenskega kluba. Te dni je zapustil Sarajevo dosedanjí pomočnik upravnika glavne železniške delavnice g. inž. Stanko Roglič, ki je služboval v Sarajevu čez 4 leta in je sedaj premeščen v ljubljansko železniško kurilnico. Člani Slovenskega kluba, v katerem je g. inž. Roglič ves čas zelo agilen delovni in mu 2 leti tudi predsedoval, so mu priredili lepo odhodiščno. Tudi slovo na postaji je po veliki udeležbi delavcev in uradnikov najboljše pričalo o priljubljenosti odhajajočega.

* Avstrijski konzulat v Ljubljani danes zaradi državnega praznika zvezne države Avstrije ne uraduje.

* Službeni list uprave dravske banovine od 29. aprila objavlja kandidatne liste dr. Mačka, Ljotiča in Bože Maksimovića ter ratifikacije raznih mednarodnih konvencij.

* Za jubilejni fond CMD so darovali: Podružnica v Splitu 300 Din; po 100 Din gimn. ravn. Fran Novak, šol. svet. Anton Bartol, vlad. svet. Alojzij Tavčar, vsi v Ljubljani. Iskrena hvala!

* Težnje poštne uslužbencev. V nedeljo je prometni minister g. inž. Vučk sprejel v Ljubljani deputacijo Zdrženja PTT uslužbencev dravske sekcije v Ljubljani, ki mu je ob tej priliki izročila dve spomenici. V prvi je opisan težak položaj uradnikov, zvanikov in služiteljev, ki imajo kvalifikacijo za uradnike po § 45/I. Od teh je na tretjino položilo strokovni izpit, a še vedno čakajo, da jih prevadejo v odgovarjajoči položaj. Druga spomenica se nanaša na prekomerno zaposlitev osebja direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani.

KULTURNI PREGLED

Trinajsto stoletje v sodobni Evropi

Pravkar je izšel v Pragi nov spis znanega češkega pripovednika Ivana Olbrachta »Horya staletie« izdala založba Melantrich, 242 str. 80). Je njegova nova reportaža o Podkarpatski Rusiji, deželi, ki ji je bil že prej posvetil slovedski roman »Hajduk Nikola Suhaj« (slovenski prevod pri Tiskovni zadrugi in brošuro »Dežela brez imena«). Slednje je sedaj močno razširilo in tako ustvarilo nov, po tvari mnogo bolj zaključni spis, ki mu je založba priznala svojo najvišjo literarno nagrado v znesku 10 tisoč čeških kron. Spis »Gore in stoletja« je imel potemtakem dobro pripravljeno pot v javnost; že zdavnaj so jo izkrcili Olbrachtovi prejšnji spisi, roman o Suhaju in sedanja »Melantrichova« nagrada pa sta je tako rekoč lepo zavrnila in okrasila. Kaj čuda torej, da je nova Olbrachtova knjiga vzbudila pozornost še pred izidom.

Spis je razdeljen v deset poglavij in skusa kar moči z mnogih strani orisati življenje pod Karpati, zlasti v ozkih dolinah pod Strumbo in Krasno, v siromastnih vaseh ob Terebli, ki so prizišče njegovega »Hajduka Nikole Suhaja«. Med tem

ko je v tem romanu posvetil mnoge, ponekod romantično barvite in lirsko občutene strani prirodi: neprehodnim pragozdom, po katerih se še potikajo medvedi in risi, solinim gorskim pašnikom, kjer Rusini pasli črede, skalam visokih vrhov, koder si ori grade kraljevska gnezda, — je v tej knjigi predvsem reporter o kulturnih, gospodarskih in socialnih razmerah »dežele brez imena«.

Brez imena? Podkarpatska Rusija je novo ime, ki so ga dali tej pokrajini šele po vojni. Njena plemena se še niso strnila v narod. Ali so Lenoki, Bojki in Huoci Rusi ali Ukrajinci? O tem se živahno prepirajo že petnajst let. Ljudstvo, ki so se na njem stoletja pasli židje in Madžari, ni imelo ne časa ne smisla za tako subtilno vprašanje kakor je narodna pripadnost. In ga nima še danes. Toda v novi državi dobiva svoje izražanje, in le-to začenja tam, kjer so pri nas tipali Linhart, Zois, Vodnik. Na majhnem prostoru med Poljsko, Madžarsko in Rumunijo, v avtonomnem delu češkoslovske republike, ki sega na vzhod kakor nekako čudno drevo, se je šele v naših dneh pričel narodni preporod.

Močvirno kopašče

PISTYAN

Pistyan informator, Zagreb, Strossmayerjev trg št. 1/II.

* Življenje na ped semlje. Lakomost za zemljo je pač najbolj pogostoma vzrok težkim zločinom med našim knjetskim ljudstvom in celo med najbližnjimi sorodniki. Tako se je zgodilo, da je Radivoj Todoro- v v Davidovu pri Paračinu prodal svojo bratranco Stojanu ped zemlje, en ar, deset metrov dolg in toliko širok kosček sveta. Ko pa je Stojan hotel izkoreti ta k svoji njivi prikupljeni svet, je drug njegov bratranec, Milutin, prišel tjakaj in začel ograjevati to ped zemlje, češ, da je njegova. Stojan je stopil po Radivoja. Seveda je nato nastal prepir, v katerega sta se vmešala tudi Milutinova sinova, ki sta naposled strahovito pretepla Radivoja. Ko se je ta opomogel in se odpeljal v Paračin, kjer je bil ovažen sodišču, sta ga pričakala in ga s sekirama tako obdelala, da je kakor mrtev obležal na cesti. Prepeljali so ga v paračinski bolnišnico, ali ni upanje, da bi se mu moglo rešiti življenje.

ELISE BOCK

podeljuje pri meni po svoji osebni asistentinji

baronici A. Betrabovi dne 6. in 7. maja t. l.

brezplačen praktičen pouk

v posebno za to odrejeni kabini. Prosim, da se pravočasno prijavite.

Drogerija I. Kanc

Nebotičnik, Ljubljana

* S sekiro nad brata, sestro in mažeho. V Pečeniki pri Drvarju v Bosni je Steva, sin 60letnega kmeta Milutina Milunovića iz njegovega prvega zakona, bil prava nesreča za svojo družino. Doma se mu ni dalo delati, pa je iskal zasluzka drugod. Ko ga ni bilo, pa je prihajal domov, kjer se je neprestano prepiral z mažeho. Tako je bilo tudi onega dne, ko je oče odšel v mlino. Steva se je začel pripravljati z mažeho in jo naposled oklohtal. Ali to mu ni bilo dovolj. Pograbil je sekiro in jo hotel nadariti. Ker je njegov ililni brat začel jokati in skušal braniti mater, je Steva zamahnil s sekiro po njem in ga razsekal. Ko je nato prišel sestra, da bi obranila mažeho, je mahnil tudi po njej in nato po mažehi ter obe težko ranil, kakor je pobežnil iz hiše. Tri dni so ga iskali orožniki in ga naposled zalobili v stogu sena, kjer se je skrival. Odpeljali so ga v preiskovalni zapor banja-luskega okrožnega sodišča.

Z OBLEKAMI, POVRŠNIKI i. t. d.

VAS SE VEDNO NAJBOLJŠE POSTREŽE

V posebnem oddelku za otroke

priznana najlepše oblečke, površnike

itd., itd.

J. MAČEK

LJUBLJANA, Aleksandrova c. 12

Toda njegovi pogoji so tako svojevrstni, kakor so svojevrstne kulturne in socialne razmere v gorskih dolinah, ki so se zarile v težki masiv karpatskega gorovja.

Med tem ko se torej prvo izobraženstvo te dežele prepara zastran rusofilske ali ukrajinske usmerjenosti in trudoma ustvarja iz treh gorskih plemen in njih številnih rodov neko enoto, se nenehoma nadaljuje gospodarska borba med češkimi in madžarskimi naseljenci: prvi vzhajajo, drugi zahajajo v zgodovini te dežele. In v neizprosmi borbi za sedanje in bodoče gospodarstvo pod Karpati ali za Karpati se tu — kakor je redkokje na svetu v tej obliki — pojavlja židovsko vprašanje kot eden osnovnih problemov te dežele. Kajti židje so postali skoraj že legitimni zavedci, ki imajo stare pravice in jih ni moči zlahka izrinuti z gospodarskih pozicij. Pa kakšni židje? Najlepše jih spoznamo iz »Hajduka Nikole Suhaja«; v pričujoči reportažni knjigi jim je posvečeno posebno poglavje, ki se čita kakor roman o davnih časih. In vendar so to piščevi doživljaji v letih 1932—34!

Na prvi stopnji gospodarske in kulturne borbe, ki se vrši širom te dežele, nudi Podkarpatska Rusija živo sliko primitivnega boja za oblikovanje in ustalitev nove družbe. Kajti družba, ki se sedaj formira v podkarpatski deželi, je za njo v marsičem nova, čeprav je za ostalo Evropo, da, za

* Uredba o enostavnosti in hitrejšemu postopanju pri kazenskih sodiščih je stopila v veljavo letos 26. aprila in so bile s njo izvedene pomembne spremembe in izpopolnitve v zakonu o sodnem kazenskem postopanju. Ta važna uredba je izšla v posebni knjižici, ki je tako urejena, da je mogoče posamezne člene uredbe izrezati ter dodati v zakoniku onim paragrafom, h katerim spadajo. Zelo praktična in točna knjižica, ki vsebuje natančen tekst uredbe, stane 5 Din in se dobi pri Tipografiji, d. d. v Zagrebu.

* Varujte živce! Trda hoja in nesigurnost na gladkih tleh napravi tudi zdravega človeka nervoznega. Te neprimetnosti vam prihranijo Palma-Okma podplati in pete iz gumija, ki so uporabljivi za vsako obutev.

* Obledela obleke barva v različnih barvah in plisir tavnarja JOS. REICH.

Iz Ljubljane

— Počastitev triglavskega župnika slovenskega skladatelja Jakoba Aljaža. Zasluge župnika Aljaža so splošno priznane. Njegovo ime je v narodu, posebno pa med planinci in pevci, izredno popularno. Letos poteče 90 let, kar se je rodil v skromni slovenski hiši na severnem vznožju Šmarne gore. Glasbena Matica šteje Aljaža med svoje najboljše prijatelje, zato mu letos 12. t. m. odkrijejo spominsko ploščo na Šmarni gori. Plošča v velikosti 150x100 cm vilita iz takozvane britanske zlitine, bo vzidana na zvonik, in sicer na ono stran, ki je obrnjena proti Ljubljani. Svečanost odkritja plošče se začne ob 10. dopoldne s službo božjo. Vse čestitke župnika Jakoba Aljaža vabimo v nedeljo 12. t. m. na Šmarno goro.

— Za 125 letnico rojstva slavnega poljskega skladatelja Friderika Chopina bodo izvajali gđ. Korenčan Štefka in g. prof. Lipovšek Marijan, Rupel Karel in šivic Pavel njegove skladbe na intumem koncertu Glasbene Matice v Hubadovi dvorani v petek 3. t. m. gđ. Korenčanova bo zapela štiri njegove poljske pesmi, ki so komponirane na motive poljske plešne glasbe, g. prof. Lipovšek, Rupel in Leskovic pa bodo izvajali njegov trio op. 8 za violino, čelo in klavir. Od njegovih mnogostevilnih skladb za klavir bo igral prof. Pavel šivic njegove najbolj znane klavirske skladbe: Nocturne fis-dur, Prelude g-dur, etuda f-mol in valček cis-mol. Vstopnice so že v prodaji v Matični knjižarni. Sedeži po 10 Din, stojšča po 5 Din.

— Jubilej pri »Belem volku«. Že trideset let se udeležuje v tej stari gostilni gđna. Francka Pretnarjeva, ki je po smrti lastnika g. Josepa Lenčeta prevzela vodstvo gostilne. Francka je dobra, varna in natančna gospodinja. Na viden oemaa, je izredno usmiljenega srca in velika dobrotinca revežev. Pečet njenih gospodinjskih vrtil nosi tudi njeno posestvo v Bistriki nad Trzinom, od koder je doma. Njen vrt je delež na okrog znan kot najlepši v trziški okolici. Vsa dežela jo pozna, zakaj vsi, ki prihajajo v Ljubljano, se radi zglasaajo pri »Belem volku«. Po zaslugi skrbne in posrežljive gospodnje Francke pa si je »Bel volk« pridobil tudi odlično krog stalnih gostov. Tradicionalni sloves so si pridobili »korarjci«, med katere se je štela lepa vrsta že pokojnih in še živih ljubljanskih odličnikov. Stalni gostje so nekaj večer za večerom zbirali kamne za Ciril-Metodovo družbo. O tej narodni zavednosti in požrtvovalnosti priča obilo diplom po stenah gostilne.

— Zborovanje Muzejskega društva. V Narodnem muzeju se je prednočnim vršil redni občni zbor Muzejskega društva, ki je bil prvi homogeni zbor naših muzejev in zgodovini posvečenih znanstvenikov, ker se je lani odcepila od matice prirodoslovna sekcija in se preimenovala v novo Prirodoslovno društvo. Na zboru, ki ga je vodil predsednik univ. prof. dr. Kos, je tajnik prof. dr. Zwitter poročal o aktualnih vprašanjih ureditve in organizacije naših muzejev in arhivov, zlasti o ureditvi Mestnega muzeja, ki ga pripravljajo, in o načrtu za preselitev Narodnega mu-

Dnevi brez hrupa.

Vsaka moderna mestna uprava gleda na to, da odpravi iz območja preveč hrupa in pa škodljive potesilje. Tudi Vi naj bi izvedli higijenske odredbe pri samem sebi, prisojvi družini kakor tudi v svoji okolici. Zato nosite gumijaste podpetnike

Vaši židvi Vam bodo hvaležni

PALMA nositi — se pravi hraniti

Dobe se pri vsakem čevljarju v Jugoslovanski državi

seja. Društvo pripravljata tudi posebno spomenico, s katero bo na odločujočih mestih stavilo podrobne predloge o tem, kako naj se uredi vodstvo kronik naših podeželskih občin. Pri volitvah je bil vno- vič izvoljen v glavnem stari odbor, ki se je takoj po zborovanju konstituiral s dosedanjim predsednikom univ. prof. dr. Milkom Kosom na čelu.

— JNAD Jadran. V petek 3. t. m. bo ob 20. v Areni Narodnega doma obvezen članski sestanek.

Zvočni kino Dvor

Tel. 27-30

Danes ob 4., 7. in 9. uri zvečer vefilmi iz džungle

Kralj džungle

Velika senzacija za staro in mlado Vstopnina 4.50 in 6.50 Din

— Na koncertu 3. t. m. v proslavi materinske dne v unioasni dvorani, nastopi cela vrsta umetnikov, in sicer: gđ. Zupcevec, Ornikova, Hrašovčeva, ga. Silva Medved-Lokova, direktor drž. konservatorija Julij Betetico, režiser in baletni mojster g. Golovin; sodelovalo bo tudi Orkestralno društvo Glasbene Matice, pomnoženo s gojenici drž. konservatorija pod vodstvom dirigenta L. M. Škerjanc. Imena sodelujočih nam jamkajo, da bo koncert čim najlepše uspel. Vstopnice bodo v predprodaji v knjižarni Glasbene Matice.

— Velika senzacija za Ljubljano bo prav gotovo nov ruski vefilmi »VILHAR«. V njem nastopajo samo pravi hudočestveniki. Delo obravnava propast nekaj bogate družine, katero sta uničila alkohol in razuzdanost. V filmu je mnogo prekrasne glasbe, petja in tudi nekaj vseh vrst prizorov, ki so v dejanje tako postavljani, kakor majo to storiti le ruski umetniki.

— Umrla je v ljubljanski bolnišnici zasebnica gospa Apolonija Pokornova iz škojke Loke. Jutri bo prepeljana v domači kraj. — Blag ji spomin, žalujočim neše iskreno sožalje!

— Ravnateljstvo Glasbene Matice in drž. konservatorija opozarja gojence in njih starše, da se prične danes redni pouk na šoli in konservatoriju.

— Delavsko pevsko društvo »Cankar« bo priredilo v ponedeljek 6. maja koncert umetnih pesmi. Koncert se bo vršil v dvorani Delavske zbornice ob 20.

— Učenci Drž. dvorazredne trgovske šole v Daruvuru so na svojem ekskurzijskem potovanju posestili tudi Ljubljano. Na kolodvoru jih je pozdravil direktor trgovske šole g. Jos. Gogala v spremstvu prof. g. L. Namorša, ki je nato ekskurzijo-niste spremljal in jim razkazoval Ljubljano. Prehrano so imeli v Delavski zbornici, ki je izletnikom zelo dobro postregla, prenočevali so pa v Vajenskem domu, kjer so plačali zelo nizko ceno po odredbi g. predsednika J. Rebeke, kateremu bo di tudi na tem mestu izročena najlepša zahvala.

— Artiljerijska podoficirska šola v Čuprji bo 10. t. m. sprejela nekaj gojencev. Proselci se morajo najkasneje do 7. maja osebno zgledati s prošnjo in vsami potrebnimi listinami pri komandi ljubljanskega vojnega okrožja.

— Zveza gospodinj sprejme še nekaj udeležencev za večerji kuharski tečaj, ki se prične 6. t. m.

— Opozorilo lovcom. V Elitnem kinu Matic se predvaja kot dopolnilni program kratak film »Trije razbojniki v kruni«. Vidimo volka in njegovo življenje v finskih gozdovih. Poleg tega še dva redka

nimanje vrglo iz moderne velemestne civilizacije Prage v zaostali orient svoje ponosno zapadnjaške domovine, in kot izrazit dialektik je imel dovolj ostre oči za vse posebnosti te dežele in tudi dovolj volje in ljubezni, da jih premoti in prouči do korenin. Nesentimentalno, k samim gospodarskim osnovam z družabnega življenja segajoče gledanje ljudi in razmer v tem čudnem zakotju Evrope je velika prednost Olbrachtove reportaže. A v tem so tudi njene hibe. Kajti oster ideološki pogled neredko ugleda — ideologijo tam, kjer se mu zdi, da gleda življenje. Življenje pač ni dialektična teorija s svojimi logičnimi sklepi, marveč je življenje in nič drugega, t. j. nasprotje vsem kalupom, vsem miselnim iznajdbam in pripomočkom: večno alogično prelivanje kaosa v kosmos in narobe.

Čeprav je Olbracht povedal o tej deželi mnogo prepričevalnega in otipljivo resničnega, je vendar zaradi svoje osebne in strastne zainteresiranosti marsikaj prezrl in marsikaj prikazal v enostranski svetlo- lavi. To pa ne jemlje knjigi vrednosti, narobe: še želeli bi bilo, da bi bila vsaka reportaža spisana s tako osebno vneto za predmet, s tolikim poznavanjem konkretnega življenja, s tako strastnim iskanjem osnovnih niti pod pestro in zapleteno množičnostjo socialne stvarnosti.

Čitatele »Hajduka Nikole Suhaja« bo

Union čokolada Union kakao Union bonboni

kožuharja, ki sta iz naših gozdov že davno pregnana in iztrebljena. Dopolnilo je sliša sanjivo za vse, ki ljubijo naravo.

— Film ZKD. Te dni bomo videli na programu prekrasno filmsko delo »Matl« V tem delu se nam pokaže vsa veličina in vzvišenost materinstva. Njena ljubezen do otrok prenese vse, tudi najhujše gorje. V veselju in sreči utripa njeno srce, ko vidi, da je njena poredna in razposajena deca vendarle dobra in poštena. To filmsko delo si mora ogledati vsak. V njem najde mater kot mučenico in svetnico. Mladina, Tebi je namenjen ta film za Materinski dan.

— Dijaški kuhinji Domovini so darovali v počaščenje spominja g. Frana Krapca g. Rasto Pustoslavšek in brata I. K. Tekavčič 300 Din. Srčna hvala! Pomožite!

— Velik vlomilski plen v Obrljah. V tej prijazni, našim nedeljskim izletnikom dobro znani vasi pod Ljubljano je bil dom ljubljanskega brivskega mojstra Ivana Kosa deležen v eni zadnjih noči drznega vlomilškega obiska. Tat je odnesel s seboj dvojce kompletnih moških oblek, več kosov raznega perila in čevljev, razen tega pa še kožuhovalno podlogo, vredno 3500 in fotoaparata znamke Rodon-Stover, vreden 5400 Din. V celoti je odnesel nezanemne več ko za 13.000 Din plena.

— Modne pletenice za dame finega okusa pri »MELBA«, Tyrševa 20.

— Svila, nakit, moda — vedno zadnje novosti! K. SOSS, Mestni trg.

Iz Maribora

— Odlični gost. V Mariboru se medu študijske svrhe znani učenjak in arheolog prof. dr. Vujić. V spremstvu profesorja Baša si je ogledal muzej in študijsko knjižnico ter druge znamenitosti kakor Poštole na Pohorju ter hallstattske najdišče ob Koroščevi ulici.

— Bolgari se z veseljem spominjajo Maribora. Včeraj je prejel potni maršal tukajšnje Glasbene Matice magistratni uradnik Viktor Pohar iz Sofije od pevkega društva »Rodine«, ki je koncertiralo v Mariboru, ljubezno pismo, v katerem se hjae priznanje Mariboru in veličastnemu sprejemu, ter obemem priloženo čeno darilo, opremljeno z jugoslovensko in bolgarsko trobojko.

— Jubilej koristne ustanove. Včeraj je bila v kazinski dvorani proslava 10 letnice tukašnje strokovne nadaljevalne šole Zdrženja gostilniških podjetij v Mariboru. Ustanova se je morala še do nedavna boriti z vsemi mogočimi neprilikami, pa se je končno posrečilo izvesti konsolidacijo zavoda, ki je največjega vzgojnega pomena za bodoči kader naše gostilniške obrti, ki se iz leta v leto spopolnjuje in napreduje.

— Skopljanski študentje v Mariboru. Včeraj je prišlo v Maribor 40 gojencev skopljanske trgovske akademije, ki si bodo pod vodstvom svojih profesorjev ogledali mesto in njega znamenitosti. Danes si ogledajo tudi faleko elektrarno.

— Otvoritev novih prostorov. Javno kuhinje je bila v torek zvečer v novih prostorih za C oddelke te mariborske socialne ustanove, ki se doslej ni mogla razviti zaradi nezadostnih prostorov. Pri večerjani otvoritvi so bili navzočini zastopniki mestne občine, Borze dela in Delavske zbornice ter se je v primernih pogovornih naglašal pomen razširjenja dosejanega obrata.

— Priprave na sezono so na Mariborskem otoku v polnem teku. Bazeni se na stališ razpokah popravljajo in urejajo. Računa se, da bo 15. maja v primeru ugodnih vremenskih prilik mogoče otvoriti kopalno sezono na Mariborskem otoku, ker se bodo dotlej že vse priprave izvršile.

— Zborovanje sodarskih mojstrov je bilo predčerašnjim v Narodnem domu. K občnemu zboru strokovnega združenja, ki so v njem organizirani sodarski mojstri in področja bivše mariborske oblasti so prišli delegatje iz vseh strani. Udrženje šteje 91 članov in 21 pomočnikov. Dohodki so znašali 7103 Din, izdatki 6116,76 Din. Na zborovanju je bila živahna debata o enotnem ceniku, šušmarstvu itd. ter je s temeljitimi strokovnimi izjavami posegel v debato obrtno združenj!

posebej zanimalo poglavje o razbojnikih, ki v njem opisuje resničnega suhaja — tega tipičnega sinu podkarpatskih pastirjev in drvarjev elementarnega, kakor je ta zemlja, neukega, kakor so prebivalci njene Koločev, težko vikotiljivega, kakor so risi ali orli podkarpatskih pragozdov. Olbracht je odkril njegov lik v času, ko ga je primitivna ljudska domišljija pričela spreminjati v legende in tkati v preproste verzne narodnih pesmi.

Kajti tu literatura še vedno nastaja na pašnikih, v vaških krčmah, v samotnih urah ob pisčalki, in gre nenapisana od ust do ust, vedno spremenljiva, tekoča, nezaključena. Za razumevanje romana o Suhaju nam je dal Olbracht s svojo reportažo dokaj nove tvaline, kakor nam je sploh približal deželo brez imena v vsej njeni izprepletenosti zgodovinsko - razvojnih in socialnih plasti, v vsem njenem čudnem prelivanju trinajstega stoletja v dvajseto, paganstva v krščanstvo, plemenstva v narodnost, hajduštva v socialno organizacijo. Zato utegne ta živa in sodobna knjiga zanimati povsod, kamor je pred njo prodri naturalistični mitičen ep o hajdku Nikolajuhaju.

Naročite — čitajte „ŽIVLJENJE IN SVET“

nadzornik I. Založnik. Uprava se je nadejala pogajala za naročila v Belgiji in tudi Avstraliji, da bi se na ta način težko stanje naših sodarskih mojstrov izboljšalo. Volitev uprave letos ni bilo.

— Smrtna kosa. V Sp. Radvanju je umrl v 68. letu starosti zidarski mojster gostilničar in posestnik Anton Hoste. — V Strossmajerjevi ulici 26 je preminil v 67. letu svoje dobe pekovski pomočnik Florijan Stoler. Zalužnim iskreno sozlagje!

— Nenadne smrti je umrl na Tezmem stavbni mojster Vincenc Radišinski. Pozvani reševalci so ga našli že mrtvega ter ugotovili, da je preminil na posledicah kapli.

— Ognjeni element uničuje. Posestnik Jurij Mlakarju v Vrhlogi je požar upepelil gospodarsko poslopje, na Ješčenci pri Račjem pa je pogorelo do tal gospodarsko poslopje posestnice Ljudmille Albertove z vsem orodjem in krmo, tako, da trpi Albertova okoli 40.000 Din škoda.

— Na mariborskem delovnem trgu. Tukašnja Borza dela išče nujno dimnikarja in krojaškega poslovojdjo.

— Najprej poveljen, potem še oklofut. 23letni mehanikarski pomočnik Jožef B. je z izposojenim motornim kolesom na vožnji skozi Pobrežje povozil mešarskega pomočnika Mihaela Petriča, ki je zaradi silovitega sunka obležal nezvesten na tleh. Jožef je stopil nato k njemu in mu potem, ko ga je povozil, prisolil še šest krepih zausnic. Obratun bo pred sodiščem.

— Obstejenega na vratu in čelu ter vsega krvavega so prepeljali včeraj v splošno bolnišnico 27 letnega viničarja Jožefa Vajnerja iz Porčice. Iz zasede ga je ranih neznan napadalec.

— Divljaštvo. Orožniki so prijavili dr. tožilstvu 28 letnega posestnika K. G. iz Brezna, ker je svojo ženo 20 krat udaril s kolo po telesu in jo hudo poškodovano s tremi otroci napodil od hiše. — Na Polskavi pa je viničar L. T. obtožil svojo ženo s kolo po glavi. Žena ga je tožila.

— Strell ob mejl. Te dni so se peljali proti Wolfseburgu na tranzitni vožnji mimo Dravograda avstrijski dijak iz Celovca. V očividni mladostni neoprečišljivosti so se na našem ozemlju streljali iz vliaka s samokresi in pri tem razbili vse šipe naše obmejne železniške čuvajnice. Proskava, ki naj dožene krivce, je v teku.

— Krivdi sledi kazni. Jožef Rumenjak je skušal pri Svečini utihotapiti preko meje novo kolo. Pri tem so ga zasačili in ker ni mogel odšteti 6000 Din globo, bo moral odšteti 55 dni zaporne kazi.

— Ceneno meso se bo prodajalo jutri 2. t. m. od 7. ure dalje na stojnici za oporečno meso pri mestni klavnic. Na osebo 2 kg.

Iz Celja

— Volilni shod za mesto Celje in okolice bo v četrtek točno ob 20. v mali dvorani Celjskega doma. Govorila bosta dosedanja narodni poslanec, kandidat na listi predsednika vlade g. B. Jevtiča g. Ivan Prekoršek in njegov namestnik žalski župan g. Rudolf Lorber. Volilci, ki Vam je za pozitivno in konstruktivno delo s kr. vlado, za narodno slogo in za močno državo, ki cenite veliko in naporno delo dosejanja poslana g. Ivan Prekorška za mesto Celje in okolice, udeležite se zbora polnoštevilno!

— Obiskovalce koncerta Akademskega pevskega zbora, ki bo 2. t. m. v unijski dvorani, prosi Društvo jugoslovenskih akademikov v Mariboru kot prireditelji, da pridejo točno in da s prepoznam prihajanjem ne motijo izvajani. Začetek koncerta bo ob 20. (8.) uri, predprodaja v Unionu ob 7. (19.) uri dalje.

— Za vokalnoinstrumentalni koncert 9. t. m. vlada že sedaj precejšnje zanimanje. Sodeloval bo pevski zbor CPD, or-

kester in kot solista slovita koncertna pevka ga. Pavla Lovšeta in znani tenorist g. Franc iz Ljubljane, ki bosta zapela tudi nekaj samospevov. Vstopnice se dobijo ta teden pri članih CPD, od 6. t. m. dalje pa bodo v knjigarni K. Gorčarja vdove.

— Izliv Sušnice v Savinjo, ki so ga poplave močno razdejale, so sedaj uredili. Na obeh straneh so zgradili močno skarpno, razširili izliv in obnovili dohod z obeh strani na železno brv. Regulacija Sušnice je napredovala že do Dečkove ceste na Lavi.

— Rok za obnovo srečk drž. razredne loterije v podružnici »Jutra« v Celju poteka jutri ob 18. Pohitite in obnovite srečke takoj!

— Kino Union. Danes ob 16.30 in 20.30 zvočna opereta »Gospodična — gospa« in zvočni tednik.

Iz Kranja

— Poklonitev Sokolov iz Kranja na Oplenju. Odhod 31. t. m. zvečer, povratek 4. junija dopoldne. Voznina, brzi 212 Din. Prehrana 50 Din, prenočišča 65 Din za noč. Prijave še danes v društveni pisarni.

Iz Litije

— Živahen volilni pokret v srezu. V našem srezu postaja volilno gibanje zadnje dni posebno živahno. Z velikimi simpatijami spremljamo Litijčani agitacijo za našega župana g. Lajovica, ki uživa splošen ugled ter je znan po vsem Zasavju zaradi svoje energične akcije za zasavsko cesto in odločnega zastopanja gospodarskih interesov našega sreza, ki jih kot domačin posebno dobro razume. G. županu Lajovicu tudi nekdanji politični nasprotniki zaupajo kot solidnemu možu; vsi pa so prepričani, da bi v njem dobili litijski srez dobrega poslanca.

Iz Ptuja

— Splav se je potopil. V nedeljo je potovalo mimo Ptuja spet več splavov iz Koroške v Srbijo. Zelo nevaren kraj za splavarje so pečine v Dravi pri Vičavi v bližini veleposestva Hintze. Tudi v nedeljo popoldne je zašel en splav med pečine in ga je razbilo, tako da je spodnji del splava utonil, dočim je ves les, ki je bil na vrhu prosto naložen šel po Dravi. Šest splavar-

jev je s splava hitro skočil v deročo Dravo, ki k sredi tam ni globoka. Največ lesa so rešili v Ptuj pri dravskem mostu. Seveda pa trpi lastnik lesa še vedno precejšnjo škodo. Da se prepreči tolike številne nesreče splavarjev, bi bilo umestno, da se namestijo v strugi posebni znaki tam, kjer je voda neprimerna za splave.

— Ogenj je nastal v noči dne 26. t. m. pri posestniku Planinšku v Sp. Pletterji. Ko je bila vsa družina v trdnem spanju, je začelo goreti v gospodarskem poslopiju, ki je pogorelo do tal. Škoda je 20.000 Din.

— Kravno vasaovanje. V nedeljo zvečer se je napotil 19 letni Tušek Franc iz Mestnega vrha v sosedno vas Brstje na vasovanje. Ko se je vračal, ga je počakala večja družba fantov v zasedi ter ga napadla s koli. Tušek se popolnoma sam ni mogel braniti in ga je podivjana drhal s koli pobila na tla, da je ves krvav obležal.

— Kino predvaja v sredo in četrtek ob 20. filmsko opereto »Enkrat v življenju« s Katico Nagy. Dodatek Paramountov tednik.

Zahvala

Vsem, ki ste se me spomnili ob moji 70letnici, izrekam po tej poti svojo globoko občuteno srčno zahvalo. — Ivan Dražil.

Za Vas milostliva gospa!

Zdravo in mladostno polt dobite, ako pigmentirate svojo kožo. Večja količina pigmenta da koži lepo, toplo barvo in večjo odpornost. Nivea Vam napravi svežo in lepo kožo ter pospešuje obnovo tvoritev pigmenta.

NIVEA-CREME

zиковno docela zila v dansko. Sredi 19. stoletja, ko je romanizem oživil narodno zavest, se je tudi na Norveškem vzbudila zavest narodne samobitnosti in nezavisnosti od Danske. Ivar Aasten je odkril, da so narečja, ki so se ohranila v globokih in težje dostopnih dolinah, prav za prav ostanki stare norveščine, in je ta jezik zopet vpeljal v slovnost. Nazval ga je »landsmal«, podeželski jezik, za razliko od »riksmal«, norveške danščine, ki je v teku stoletja poprijela mnogo domačih norveških izrazov in pristno norveško izgovorjavo.

Med pristaši obeh jezikov so se razvile pravde in boji, dokler ni bil l. 1885. landsmal proglašen za enakopravnega z riksmalom. Izmed pomembnejših pisateljev je pisal v landsmalu samo A. Garborg. Ostali so rabili še nadalje dansko norveščino, ki je čedalje bolj sprejemala izraze iz domačih narečij (n. pr. Björnson, zlasti pa Ham-sun).

Po vojni je dobilo landsmalsko gibanje novih pobud in še več pisateljev, ki pišejo v landsmalu. Značilno je, da danes prevajajo v — norveščino po vsem svetu znanega norveškega pisatelja Björnsona, ki je bil eden najodgovornejših bojevnikov za pravice landsmala. O njem je znano, da je pri maturi padel iz norveščine, kar so mu dansko - norveški kritiki kaj radi očitali.

Tako se je norveška literatura v modernem času razcepila na dve, jezikovno ločeni književnosti.

Iz Ljutomera

— Velik volilni shod kand. g. Lukačiča. Po dobro uspehih shodih pri Sv. Duhu in na Kapeli je v nedeljo 28. aprila priredil kandidat g. Lukačič velik volilni shod v Ljutomeru, ki je uspel nad vse pričakovanje. Dvorana ljutomerskega Sokolskega doma je bila nabito polna in volilci so z velikim zanimanjem sledili besedam posameznih govornikov. Poleg kandidata in njegovega namestnika g. Kovača iz Strigove so govorili podpredsednik senata dr. Ploj, župan mesta Maribora, g. dr. Lipold, kot zastopnik mariborskih železničarskih delavcev pa je govoril delavec g. Obersnel.

— Izprememba posesti. Hišo g. Martinišča na Glavnem trgu s pripadajočim zemljiščem je kupil trg. Franc Wirth za 300.000 Din.

— Stavbno gibanje. Trgovec Franc Seršen je kupil sosedno Vršičovo hišo in jo bo dvignil za eno nadstropje. V hiši na-

Naši mali harmonikarji v Rumuniji

Maribor, 30. aprila.

22 malih dečkov in deklet. Veselih obrazov, dobre volje, sijajno razpoloženi. In starši z njimi. Na mariborskem kolodvoru pozdravljanja in poslavljanja, potem zdrava vlak in jih popelje na turnejo, ki se je končala s pravim triumfom. Ni niso bili nadležni, ni sitnarski. Vse pot zvedavi, gledajoč skozi okna, ljubeznivi in srčkani kakor pred vsakim nastopom. Od petih jutraj do osmih zvečer vožnje do naše prestolnice. V Beogradu smo se z maliki porazmestili v udobnih prostorih krasnega Učiteljskega doma v Beogradu.

Na grob kralja Ureditelja

V soboto dne 20. t. m. jutraj so se odpeljali naši mali harmonikarji od mariborske »Harmonije« s avtobusi na Oplenac, da se poklonijo manom velikega kralja Ureditelja. Do srca vseh navzočih je segla deklamacija malega Ivčeta Pragrađa, ki je deklamiral po našem pohorskem poetu L. Zorutu sestavljeno »Pesem mrtvemu kralju«. Nikogar ni bilo v bližini, v čigar obeh ne bi bila zablestela solza ginjenosti. Oskrbnik cerkve je odkrito priznal: »Tuko pristno tople počastitve še nisem videl.« lakreno občuteno so bile besede, ki jih je spregovorila na Oplenju zaskrbljena predsednica »Harmonije« gospa Zora dr. Ravnikova. Potem se je izvršila goreča zaobljuba naših malih, da bodo izvrševali vzvišeno oporoko mrtvega kralja, in prisega zvestobe ter udanosti mlademu kralju Petru II. Pri svrbici v Beogradu so bili a svojimi starši, občudovani od nepregledne množice, ki je bila zbrana v špalirju ob cestah. Po »vrbici« so šli h katoliški procesiji in tudi tukaj izvali s svojo ljubeznivo prisrčnostjo in pestrostjo svojih narodnih noš zanimanje ter pozornost vseh navzočih.

Trije nastopi — trije triumi

Zvečer ob osmih je bil v prostorni Kolarjevi dvorani prvi koncert. Vse je bilo v nekem navdušenem vznemirjenju in pričakovanju. Naši mali harmonikarji imajo v naši prestolnici za svoj sloves. Čim so se prikazali na odru, se navdušenje in plaskanje kar ni hotelo polati. Ko pa so malčki pod vodstvom svojega ljubljenejšega učitelja gosp. prof. Schweigerja Viktorja prehajali od točke do točke, se je vihar priznanja dvignil do triuma. Za vedno bo ostal v aporinu prizor, ko je stopil na oder majhen Beograjec v narodni noši, naše malčke ljubecko pozdravil ter jim izročil prelep venec. Potem se mala Beograjkanka v sumadijski narodni noši, poklonivši malim harmonikašim krasen šopek v dar in spomin. Navdušenje je šlo v višek, ko sta mali, Ivče Pragrađ in Dušan Reja pozdravljala in govorila v pesniški besedi. Velika uspeha ni bila nič manjša naslednjega dne, ko so naši malčki nastopili v isti dvorani, dopoldne ob 10. in zvečer ob 20. Nabito

merava urediti gostilno in kavarno ter nekaj tujskih sob. Z delom so že pričeli. Betonsko ograjo zgradi trgovec Vilar ob vrtu pri hiši blizu meščanske šole, s čimet bo tudi ta del banovinske ceste dobil lepše lice.

★

KRANJSKA GORA. V nedeljo 28. t. m. je bil polnoštevilno obiskan občni zbor Tujsko-prometnega društva. Vse potek razprav je bil dostojen in stvaren ter je dal sliko, da se ljudstvo zaveda pomena tujskega prometa. Na dnevnem redu je bila tudi izvolitev g. dr. Rudolfa Marna, predsednika Zveze za tujski promet, za častnega člana. Načelnik društva, župan Lavtižar, je podal obširno poročilo o plodonomem in neumornem delu g. jubilanta. Z malimi spremembami je bil izvoljen društveni stari odbor. Kot odposlanec Zvez za tujski promet se je udeležil zborovanja g. ravatelj Pintar.

V Rumuniji

Še isti večer so se zgrnili naši mali v brzovlak in se odpeljali proti Rumuniji. Železniška direktorja je oskrbelo udoben Pullmannov voz. V Kikindi pristen pozdrav

Pride rusko - sovjetski vefilm VIHAR

šolske mladine, ki je prišlo izrekati ljubeznivo dobrodoščilo svojim mariborskim sovrstnikom. V Jimbolji na rumunski meji zopet množica dobrih ljudi, ki so čakali na naše malčke in jih navdušeno pozdravljali. Končno Temišvar.

Triumi v Temišvaru

Na kolodvoru jih je sprejemala aršiska šolska deca s »Hej Slovanci«. Pozdravljanja ni konca. Otroci in starši so bili sprejeti na hreno in stanovanje k uglednim srbskim družinam. Ob osmih zvečer na veliki koncertni ponedeljek v krasnem mestnem gledališču prvi koncert. Prizori iz Beograda so se ponavljali. Pri koncertu so bili odlični gostje, ki niso mogli prebrati ljubkosti, izvečenosti in korajže naših malih. Med njimi je bil divizijski general Oprescu, šef tamonjšega generalštabnega oddelka polkovnik Boitan, temišvarski župan Catalanu, glavni mestni tajnik dr. Tablé, veliki župan dr. Nistor, šef njegovega kabineta dr. Boroncu, znani skladatelj prof. Dragutin Serbin, srbski vladika Slobodan Kosić, katoliški stolni župnik Vendlin. Vsi so bili hvaležni in navdušeni. Polnoštevilno je bilo zbrano srbsko žensko društvo s predsednico go. Nenadovičev. Kratko in malo: ni ga srbskega društva v Temišvaru, ki bi ne bilo na koncertu polnoštevilno zastopano. Na koncertu so nastopili tudi pevci srbskega pevskega društva »Slog« v Temišvaru, ki so naše malčke in njih spremljevalce navdušili s svojim dovršeno izvajanjem pevskega programom. Enak uspeh, enako navdušenje naslednjega dne ob 10. dop. istotam. Vsi so se razvneli ob sviranju naših malih: Srbi, Rumuni, Madžari, Nemci.

V Jimbolji

rumunskem obsejnim mestu so jih tudi hoteli slišati. V natlačeni nemški dvorani so igrali naši malčki in doživljali triumi kakor vespovod. Vedno znova so morali ponavljati posamezne točke. Hvala veterinarju dr. Zeljčiju in našem prometnemu uradniku Nejtetu Primožiču za vse, kar sta storila. V vznemirjenih besedah so jimolaki odličniki proslavljali po koncertu umetnost naših malih. Slovo nepozabno kakor v Beogradu in Temišvaru.

V Temišvaru so hoteli odličniki, da bi šli v Bukarešto. Žel ni bilo mogoče radi preutrujenosti malih harmonikarjev. Tudi v Arad naj bi šli, pa v druga mesta, ker je glas o naših malih po časopisju šel kakor blisk po vsej Rumuniji. Oseba vabila in prigovarjanja, brozjavni pozivi, do vneto prošenja. Pa drugokrat na evidenji in v Subotici takisto. Postajateljati se prigravljali, naj bi dali koncert v Subotici. Pa drugo leto! Vrnili so se naši mali harmonikarji zdravi in zadovoljni s prelepimi uspehi, obdarovani s številnimi nešteti darili. Naši mali raznašajo sloves Maribora po svetu! In ga bodo še.

je bilo več ljudi mrtvih in ranjenih. Pristaši ljudskega jezika, pred vsemi pesnik Kosta Palamas, so bili zaradi tega odpušteni iz državne službe. Kakor vsako javno vprašanje na Grškem, je tudi to razdvojilo deželo na dva politična tabora. Elefterii Venizelos, poznejši prevajalec Tukidida na ljudski jezik, je postal bojevitiz zagovornik »dimotikac«, in vse republikansko gibanje na Grškem je imelo v svojem osnovnem prosvetnem programu kot en prvih točk dokončno uvedbo ljudskega jezika. Konservativna Lajška stranka je ohranila v programu »kataravusac«. Duhovno stanje orvih nastopov nove »Atenske šole« z vsemi njenimi jezikovnimi boji, katerih so se udeleževali najširši sloji grškega naroda, je živo opisal Keenopulos v svoji gledališki igri »Fittici« (Dijaki), v kateri se jezikovni boj prenaša na ulico in postaja domena vsega javnega življenja predvojne Grčije. Tako B. Radica.

Jezikovno vprašanje Grkov še vedno ni rešeno, dasi vse kaže na dokončno zmago ljudskega jezika. Nekoliko nalike nudijo borbe pri Srbih, med Vukovo jezikovno reformo in »slavoserbskim« jezikom sredi prejšnjega stoletja. To, kar je pri Srbih že zdavnaj rešeno, razjeda še dandanes novogrško kulturo.

Ti in podobni pojavi v današnji Evropi kažejo: 1. jezikovna diferenciacija še vedno napreduje in 2. nad umetnimi, večidel vsiljenimi in togimi jezikovnimi stvaritvami zmaga povsod živ ljudski jezik. — a.

Po sledovih zločina na Bogenšperku

Kako je zločinec svojo žrtev pobil in dvakrat skušal grad zažgati

Litija, 30. aprila

Zakaj je bil izvršen grozovit zločinski napad na grajsko gospodnjo Marijo Tomazino na Bogenšperku? Preprost in prepričevalen odgovor na to vprašanje je dal dopisnik »Jutra« brat napadenke Ferdo Tomazin v Smartnem pri Litiji: »Prej je bil v graščini nered, odkar pa je prišla v graščino sestra, je vse držala v redu. Saj ni nobena skrivnost, da je sestra nekakšna zaupnica kneginje Windischgrätzove in da je zatorej posebno vestno pazila na graščino.«

Dolga leta v službi pri visoki gospodi...

Marija Tomazina je odšla s doma, ko ji je bilo 18 let. V službo jo je vzel kneginja Mecklenburška, ki je gospodarila takrat na bližnjem Bogenšperku in je bila sestrična avstrijskega cesarja Franca Jožefa. Oblastna gospa, ki ji je ohranjen pri nas žalosten sloves, ker je oplenila mnoge naše starodavne gomile in je spravila neprecenljive starine iz ilirskih in keltskih

časov v tujino, je bila Mariji Tomazinovi posebno naklonjena in jo je čez čas spravila v službo k svoji sestri, poročeni z grofom Mocceniggom v Benetkah. Deset let je prebivala Marija v tej službi, nato je odšla na Dunaj, kjer so ji preskrbeli novo, lepo službo pri princesi Gizeli, najstarejši hčerki cesarja Franca Jožefa I.

Po svetovni vojni je prestopila na Dunaj v službo pri družini nekega ruskega velikega kneza, ožega prijatelja kneginje Windischgrätzove, sedanjega gospodarja na Bogenšperku. Slednjico je tudi njo zadela samoočena avstrijske republike zoper tuje uslužbenice in je morala zapustiti Dunaj. Pred tremi leti je prišla spet v domovino, preskrbljena s službo na Bogenšperku. Tu ji je bila poverjena naloga varovanja reda v graščini sami. Zaradi znanja jezikov, zlasti italijanske, francoske in angleške — vse znanje si je po skromni šolski izobrazbi pridobila v službi z lastno pridnostjo in bistrostjo — jo je grofica Hohenlohe, mati kneginje Windischgrätzove, namenila, da bo letos še družabnica grajskih otrok na Bogenšperku, po sezoni pa bi jo vzeli s seboj na grad Červey dum v CSR, kjer družina stalno prebiva.

Malenkosten vzrok napada

Marija Tomazina je znana po svoji vestnosti in natančnosti. Najmanj se ji je znal prikupiti mladi Leon Z., star komaj 18 let, ki ji je bil določen za postržbo in pomoč v gradu. Opazila je pri njem razne nerednosti in ga je večkrat hudo očela. Ko je letos od pustu bila gledališka predstava v sosednji Veliki Kostreznici, je Tomazina opazila, da je fant odnesel iz omar v grajskih sobanah neko obleko kneginje kakor tudi mornariško uniformo kneza Windischgrätzove. Fant je trdo prijel, ko je prinesel obe obleki po igri spet nazaj. Dva dni po ukoru je fant zapustil grad. Nekaterim je še povedal, da je zadovoljen s hrano in malenkostno plačo in

Pogled na grajske pri-
stave spredaj, zadaj
grad Bogenšperk

Spomini naših dijakov s poti na Oplenac

Ljubljana, 30. aprila

Preteklo sredo so slovenski srednješolski dijaki porinili na grob blagopokojnega Viteškega kralja v manifestativno organizirani deputaciji, v kateri so bile po študentih in profesorjih zastopane skoraj vse srednje in strokovne šole dravske banovine. Za lepo, pomembno potovanje, ki bo ostalo slednjemu udeležencu v neizbrisnem spominu, je dal pobudo ferijalni savez, pozneje pa se je akciji, ki je vzbudila živahno zanimanje med vsem našim dijastvom, pridružil tudi prosvetni oddelek banske uprave. Ekskurzijo, ki se je je udeležilo 330 dijakov in profesorjev, je vodil predsednik dravske oblasti FS prof. dr. Mihelak, poleg profesorjev in direktorjev skoraj vseh srednjih in strokovnih šol pa je z dijaki porinjal tudi inšpektor prof. Vrhovnik. Železniška uprava je dala na razpolago poseben vlak s šestimi pulmani, tako da je bilo poskrbljeno za prav udobno vožnjo. Šefinja šolske poliklinike dr. Lunačkova, ki se je prav tako udeležila romanja in ki ji je bilo poverjeno vodstvo 75 dijakov, je v treh kupejih uredila tudi provizorično bolnišnico, ki je imela na razpolago 100 odelj in rjuh, tako da so bili potniki v resnici založeni z vsem

24. t. m. zvečer so se dijaki odpeljali iz Ljubljane. Na Zidanem mostu so se jim pridružili še tovariši iz Maribora. Celja in Murske Sobote, tako da so bila zastopana skoraj vsa šolska mesta iz banovine. Na

Kdaj je bil napad izvršen

Na gradu Bogenšperku se vršijo zdaj razne priprave za prihod knežje družine. Ceste nasipajo z belim peskom, v nekaterih gornjih grajskih prostorih je zaenkrat precej nereda, ker so na delu soboslikarji. V kuhinji, kjer je bil napad izvršen, je pa tudi danes vse tako, kakor je bilo v ponedeljek, ko so zločin odkrili. Na robu mize ob oknu, s krasnim razgledom nizdol po zelenem gozdu in na venec zasavskega hribovja, so še močni sledovi krvi. Na štedilniku je še pečena v ponvi, na drugi mizi pa je v skledi olupljen krompir in v košari nekaj neolupljenega. Sredi lupljenja jo je mladi zločinec v nedeljo dopoldne presenetil, ko se je vtihotapil v grad, dobro vedoč, da je gospodinja v vsem širnem poslopju čisto sama. Hudi pes volčjak pa znanu tudi ni bil v nadlego. Kako se je razvila strahovita borba, o kateri pričujejo že sami madeži po kuhinjskih tleh, bo pač pojasnila podrobnejša izpoved napadenke, če se bo posrečilo ohraniti jo pri življenju, in pa izpoved mladega zločince, ki bo nedvomno kmalu v rokah pravice.

V kletih pod gradom

Da si je zločinec brezskrbno dal časa in opravka pri svojem početju, pričujejo madeži na kuhinjskih tleh: hotel jih je pobrisati s pepelom. Se stoji pred štedilnikom lopatica, polna pepela, ki se mu na prvi pogled vidi, da ga je zločinec posul po mlakah krvi in nato spet skupaj postgal. Iz kuhinje je zločinec vlek nezavestno, krvavečo žrtev po dolgem, mračnem hodniku mimo praznih poselskih šov ven na dvorišče. Tu je potem z njo zavil nizdol v spodnje kletne prostore. Očividno si je bil fant že prej oskrbel ključke. Sledovi po kamenitih stopnjah kažejo, kako je vlek žrtev s seboj. Videti je madeže zlasti na vratih. Iz prve kleti, kjer je pozimi shranjeno sadje, je mučenica morala venomer krvavečo nadaljevati svoj križev pot v rokah mladega podivjanca v nadaljnje kletne prostore, ki so temni, skrivnostni. V zadnji obokani čumnatosti so dvojna vrata. Na levi stoji s kredo zapisano: »Weinkeller S. Hochheit«. Le še napis po policih pričajo o nekdanji izbrani zalogi žlahtnih butelj. Iz te kleti ne more nikamor dalje. Videti pa je po madežih na vratih, da je zločinec tudi tu tipal in odklepal s krvavimi prsti, nato pa se odločil, da zavleče svojo žrtev skozi desna vrata, ki vodijo nizdol v globino, v temno in hladno podzemlje starega grajskega vodnjaka.

Skrivnostna katakomb

Od lesenih vrat, ki so debela 15 cm, do stopnjic, vsekanih v živo skalo, je le dober korak prostora. Na levi strani je precejšnja kaverna za spravljanje ledu in hlajenje jedil, na desni takoj za vrati pa je ozka vdolbina. In v tej vdolbini je debela deska s klavjem, omadeževana s krvjo — tu so našli Marijo Tomazino. Stopnjice padajo strmo nizdol. Visoke so po 40 in celo po 60 cm. Deset jih je in človek mora sključen previdno stopati po njih, ko se spušta po tej katakombi, obokani s samimi plastmi črnega škrljenceva, ki počivajo na belkastem masivu trdega

bazalta. Spodaj na koncu stopnjic je kaka dva metra široka kotanja, v njej je blizu meter visoko vodo. Bog vé koliko tlačno — vsaj po ljudski sodbi — se je pokorilo tu za nepokorščino ali valpovito ošabnost... Onstran te kotanje pa vodi dalje luknja, skozi katero se lahko splazi človek, ki hoče do žrela grajskega vodnjaka. Od tu je še najmanj 10 metrov globok.

Očividno je zločinec hotel pahniti svojo žrtev v vodo. Ker so tla po stopnjah močno vlažna in spolzka, ni videti krvavih sledov. Pojasniti bo torej še treba, do kod je zločinec svojo žrtev tiral, odnosno: ali se je morda napadenka doli pri vodi zataknila, se v hladu prebudila k zavesti in si toliko opomogla, da se je zavlekla nazaj na ono desko v ozki vdolbini.

Kako so jo našli

Grajski uslužbenec Jože Rogel, ki nas je vodil in nam svetil po vseh teh mračnih hodnikih, nam je pravil:

— Ko smo v ponedeljek jutraj z orožniki šli za krvavimi sledovi in prispeli semkaj do zadnjih vrat, smo jih našli zabite z žebliem na podboje. S seboj smo imeli le precej iztrošeno žepno baterijo. Komandir g. Rebernik je stopal prvi po stopnjicah doli h kotanji. Vsi smo čuli neko ječanje; toda, ker je bila svetloba prešibka, nismo mogli ujeti Tomazinove in tude ne takoj dognati, odkod ječeči glasovi. Še le ko nismo našli nič spodaj v vodi, smo se vrnili in smo uzrli Tomazino-ne nezavestno v tej duplini. Hitro smo jo prinesli iz vodnjaka, kjer je preživela 23 ur, ven na svetlo in v njeno sobo. Groza jo je bila pogledati: veliko rano je imela na vratu, pa še razne vrezine po glavi in rokah in druge poškodbe. Krvavela ni več, pač pa se je je povsod držala strnjena kri. Ko smo jo očistili, se je počasi začela prebujati k zavesti. Prve njene besede so bile: »Zebe me... dajte mi čaj!...«. Ko smo ji postregli, se je kmalu okrepila in se ji je tudi zavest popolnoma vrnila, spoznala je mene in vse druge domače na okrog. Na prva vprašanja, kaj se je z njo zgodilo, se je res obotavljala odgovoriti, potem pa je povedala, da jo je Leon. S polno zavestjo je odgovarjala preiskovalnemu sodniku g. dr. Karlovski in orožnikom. Ko ji je zdravnik dr. Ukmar nudil pomoč in je prispel reševalni avto, so jo v spremstvu njene sestre, ki

Aretiran v Zagorju, prepeljan v Litijo

Litija, 30. aprila,

Kakor je bilo pričakovati, se osumljeni 18letni Leon Z. ni mogel dolgo skrivati pred orožniki, ki so ga oba dneva vneto zasledovali. Patruje so se razšle v okolico Bogenšperka, iskali so nadalje fanta pri sorodnikih na Javorju in v Bukovici na Dolenskem. Že v ponedeljek sta litijski komandir Rebernik in podnarednik Triplat iskala fanta tudi v Zagorju, ker sta domnevala, da se je najbrž zatekel k svojim staršem. Oče in mati sta sicer uslužbenca v Hrastniku, vendar pa prebivata v Zagorju, v znanem naselju Pod uro.

Danes ob 14.30 je patrulja ponovno odšla v Zagorje in je fanta res našla doma. Takoj so ga aretirali in ukinjenega prepeljali v Litijo, kamor so prispeli ob 18. Na sodišču so ga takoj začeli zasledovati. Fant je izprva odločno tajil, a ko so mu predložili vse obremenilne okoliščine, se je vdal in skleno priznal, da je on pobil

Morilec iz Velikega dola pri Zagrebu

V Velikem dolu na zagrebški periferiji se je 10. t. m. odigrala krvava drama strasti. Že nad 50 let stari brezposelni brusar stekla Ambrož Oblonšek, doma iz konjske okolice, je nevarno ranil svojo prijateljico Ljubico Korenovo ter usmrtil vdovo Ano Petričevico, kateri je pripisoval krivdo, da se je razmerje med njim in Korenovo razdro. Torišče krvavega dogodka je bila bedna baraka, v kateri so prebivali tri ženske s svojimi otroci. Z njimi je nekdaj stanovel tudi Oblonšek, dokler ga ni Korenova odslovila. Zagrebška policija je Oblonška dolgo časa iskala po vsej okolici in ko so že domnevali, da se je sam usmrtil, je prišla s Dunaja vest o njegovi aratociji. Korenova in sosedo so Oblonška opisale kot nevarnega človeka, podatke o raznih njegovih delikatih pa ima tudi zagrebška policija. Oblonšek je bil že nekajkrat kaznovan in izgnan iz Zagreba. Že nekaj let se je pred policijo skrivaj po zagrebški okolici.

Ko so ga že iskali v okolici Velikega dola, pa se je mož deset dni po svojem zločinu pojavil v Mariboru. Tam je bil nekdanji zaposlen pri tvrdki »Kristal«, ki izde-

gospodinj in na bratovem domu v Smartnem, odpeljali v Ljubljano. Kakor je bila silno zdelana, vendar upamo, da se bo obdržala. Da ni izdihnila, ko je tako dolgo ure in s takimi ranami ležala spodaj v kleti, jo je pač rešil samo hlad in njena močna natura. Saj je bila pri 69 letih res nenavadno okretna in ves čas trdnega zdravlja.

Le po srečnem naključju grad ni zgorel

O podivjanosti mladega zločincega nadalje pričajo corpora delicti, ki so zdaj na litijakem sodišču. Pri drugih vratih spodaj v kleti so našli britve, ki jo je bil zločinec zavrgel, ker se mu je pri mesarjenju zlomila, vendar je tudi še z ostankom rezila dvakrat vsekalo svojo žrtev v roko. Nadalje so našli okrvavljena polenca, s katerimi je udarjal po žrtvi. Najbolj žalostno pa govori o brezmejni lahkomišelnosti to, da je skušal grad na dveh krajih zažgati, da bi s gradom vred upelil tudi žrtev.

V prvem kletnem prostoru je zažgal slamo na policah, kjer je bilo pozimi shranjeno sadje. Vsa slama je zgorela in ožgala police, toda ogenj se ni mogel prijeti in razviti v zaprtem prostoru. Pač pa je dim, ki je silil skozi zaklenjena vrata, opozoril na zločin. Nadalje je mladi zločinec podnetil ogenj na podstrešju. Semkaj se je mogel vtihotapiti prav gotovo le tako, da je že kdaj prej ukradel kakšen ključ do vrat, ki vodijo z dvorišča na stopnišče v zgornje prostore. Na podstrešju je shranjena razna ropotija. Zločinec si je za požig izbral staro pleteno popotno košaro, ki jo je našel sredi črepij. Košaro je nabasal s papirjem, jo prisolnil k ostrešnem stebrovju in zažgal. A bila je tudi tu vsa sreča, da je pogorel samo papir in del košare. Kakšna nenadomestljiva škoda bi bila lahko nastala, če bi se bil ogenj razmahnil, nam je pojasnil upravnik Bogenšperka g. Drofenik, ko smo stali v krasni grajski knjižnici, kjer je svoj čas ustvarjal svoja dela Vajkarta Valvazor:

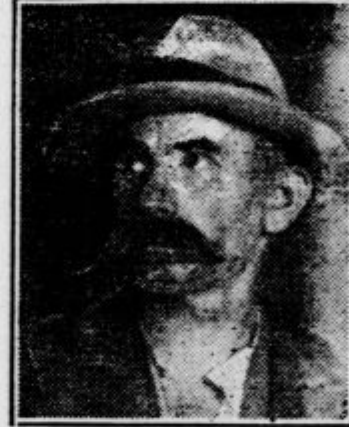
— Tu, na tisoče lepih, vmes tudi dragocenih knjig je v teh omarah, strop je ves lesen in krasno rezljan — in vprav tu zgoraj je fant podnetil. Če bi se bil vnel ostrešni stol, bi gorelo staro lesosje kakor slama, zidovje bi se v požaru sesulo, ogenj bi požrl vso opremo, vse starine. Res prava sreča, da se je ogenj na podstrešju ustavil ob povosčenem platnu, ki je obdajalo košaro. Že res, da je sam grad za varovan za poldrugi milijon dinarjev kalli, toda pri Valvazorjevem gradu pač ne gre samo za denar.

Tomazina na poti okrevanja

V bolnišnici, kjer je Tomazina dobila na kirurškem oddelku svoj prostor nasproti postelje druge žrtve podobno divjaškega napada, Tončke Severjeve, si je že spet precej opomogla in sodijo, da je njeno življenje izven nevarnosti.

Ponoči je v blodnjah brez dvoma še enkrat doživljala grozoto zločina in se je s kriki in kretinami branila morilca, pa tudi danes dopoldne je kazala še znake stranskega delirija, da so jo s težavo pomirili. Popoldne pa se je spet ovesitila in je morda pripovedovala nekatere podrobnosti dogodka. Njene izpovedbe bodo za pojasnitev zločina seveda najbolj važne.

huje ogledala. Zagrebška policija je raspisala za njim na policijske urade in orožniška poveljstva več sto tiralce s sikami. Tako tiralec je dobila tudi mariborska po-

litija, ki pa nevarnega zločince ni več našla v mestu. Zbežal je preko meje in so ga izsledili šele na Dunaju. Ko bodo rešene formalnosti njegove izročitve, ga bodo poslali v Zagreb.

Trilysin
BIOLOŠKI TONIKUM ZA LASE
JE SEDAJ CENEJŠI
večja stekl. D. 72.50
manjša stekl. D. 40.-

Sredi maja — pričetek regulacije

Ljubljana, 30. aprila

Odkar so rešene vse formalnosti glede oddaje regulacijskih del na odseku od Novega trga do Spice in listi precej pogosto pišejo o tej stvari, se oglašajo zmerom večji kader brezposelnih, ki težko čakajo, da pridejo do dela in kruha. Poleg delavcev, ki jih ima trdnja Dukić stalno zaposlene pri raznih gradbenih delih, bo v strugi ljubljanskega prostora še za precejšnje število delavnih rok. Kakor praktično to mestna občina vse zadnje čase, bodo tudi ti delavci prišli do zaposlitve samo preko mestnega socialopolitičnega urada, ki ima vse brezposelne, zlasti pa vse družinske očete, ki so v mestni občini doma, stalno v evidenci. Delavski urad v Mestnem domu doživlja zadnje dni kar velik naval reflektantov za delo v Ljubljani. Trdnja Dukić je že uvedla vse potrebne priprave na terenu, z gradbenimi deli samimi pa bodo pričeli šele sredi maja, ker mora podjetje zbrati tudi še vse potrebne tehnični inventar, ki ga je doslej uporabljalo drugod.

Grozno materino maščevanje

Podgorica, 28. aprila

Rodbini Petra in Krsta Bulajića v črnogorskem Grahovem, sta bili, dasi sta v sorodstvu, že dolgo časa v sovražstvu zaradi nekega pašnika. Ko je lani po končani gimnazijski maturi prišel domov Petrov sin Vojin in je nekega dne prignol ovce na oni sporni pašnik, je priletel tjakaj Krsta in po kratkem prerakanju ustrelil Vojina, za ar je bil obsojen v 10letno ječo. Vojnova mati Gospava pa se nikakor ni mogla zadovoljiti s tako obsodbo morilca svojega sina in se je hotela sama maščevati za sinovo smrt. Nad Kristom se ni mogla, ker je v zaporu, otrok pa nima. Zato je sklenila, da se maščuje nad otroki njegovega pokojnega brata Marka. Mati Markovih otrok je izvedela za ta njen sklep, kar jo je toliko prevzelo, da se je obesila. Njena smrt pa ni omajala Gospavinega sklepa. Ko sta se 14letni Stojan in 8letni Velja brezskrbno igrala pri ovcah na pašniku, je prišla tjakaj Gospava z velikim nožem in zaklala Stojana. Mali Velja je pobegnil, ali ga je morilka dohitela, mu zasidala nož v hrbet, potem pa mu še prečezala vrat. Oba otroka sta bila mrtva. Gospava je nato odšla domov, izročila sosedu pismo za svojega moža, v katerem mu piše, da je morala maščevati sinovo smrt, in nato sama sebi zasidala nož v prei. Težko ranjena so jo prepeljali v bolnišnico, ali je malo upanja, da ji rešijo življenje. V bolnišnici si je zopet skušala vzeti življenje s skokom v globino na stopnišču.

Vremensko poročilo

Številke na označbo kraja pomenijo: 1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3. temperatura, 4. relativno vlažnost v odstotkih, 5. smer in brzina vetra, 6. oblakost 0—10, 7. padavine v mm, 8. vrsto padavin. Temperatura: prve številke pomenijo najvišjo, druge najnižjo temperaturo.

30. aprila
Ljubljana 7, 762.7, 7.8, 81, NNNE, 10, dež, 3.4; Ljubljana 13, 761.0, 9.4, 66, 0, 10, —; Maribor 7, 762.3, 9.0, 70, 0, 10, dež, 0.7; Zagreb 7, 762.7, 10.0, 70, ENNE, 10, —; Beograd 7, 761.6, 9.0, 70, NEI, 10, —; Sarajevo 7, 760.7, 10.0, 70, NEI, 10, —; Skopje 7, 761.1, 12.0, 90, 0, 10, dež, 1.0; Kumbor 7, 766.3, 17.0, 60, E4, 8, dež, 1.0; Split 7, 767.2, 14.0, 80, NE4, 10, dež, 0.3; Rab 7, 767.5, 13.0, 60, ES, 10, —; Rog. Slatina 7, —, 8.0, 90, S1, 10, dež, 3.0. Temperatura: Ljubljana 11.0, 7.4; Maribor 17.0, 9.0; Zagreb 19.0, 10.0; Beograd 18.0, 9.0; Sarajevo 20.0, 6.0; Skopje 21.0, 11.0; Kumbor —, 15.0; Split 21.0, 13.0; Rab —, 10.0; Rog. Slatina 16.0, 8.0.

nili v Beograd. Naslednje jutro so si izletniki ogledali Zemun z impozantnim aerodromom in zanimivo okolico, druga polovica dneva pa je bila vnovič posvečena ogledovanju Beograda. Nekateri so obiskali vojaški geografski institut, drugi pa so odšli na Dedinje in do Avale. Zvečer so se s svojim posebnim vlakom nato odpeljali domov, polni najlepših, neizbrisnih spominov.

Romanje slovenskih srednješolcev na Oplenac je bilo brez dvoma najlepše, kar je šlo doslej dijaških poklonilnih deputacij iz države na kraljev grob. Pred našimi dijaki so v podobno velikem obsegu obiskali Oplenac samo srednješolci primorske banovine, kjer pa je dala pobudo za to službeno banska uprava. Kakor se je pokazalo, je za manifestativnost takšnega obiska najbolje, da se organizira iz zasebne iniciative in v tem smislu gre najlepša zahvala našemu FS, ki je iz svojih sredstev votal za organizacijo izleta tudi 10.000 Din. Lepih zaslug za tako veličasten uspeh izleta si je pridobil tudi prosvetni oddelek banske uprave, ki je naklonil lepo podporo, da je omogočil udeležbo tudi siromašnejšim dijakom, banovinska založba šolskih knjig in učil v Ljubljani pa je prispevala stroške za nabavo skrinjice. Posebne omembe se nam zdijo vredno tudi dejstvo, da je poklonitveni izlet srednješolcev na beograjske predstavnike naše prosvetne uprave napravil najboljši vtis in so gospodje poročali o tem tudi v prosvetnem ministru.

Gospodarstvo

Naš izvoz v Levant

Naš Zavod za pospeševanje zunanje trgovine si že vrsto let prizadeva, da bi se povečal naš izvoz v države Levanta, zlasti v Palestino, ki se gospodarsko naglo razvija in kaže vsako leto večjo uvozno potrebo. Uspehi tega prizadevanja se že kažejo v povečanem izvozu zlasti v Palestino in Egipt. V zadnjih treh letih se je naš izvoz v Palestino in Egipt razvijal tako-le (v milijonih Din):

Izvoz v	Palestino	Egipt
1932	0.6	16.3
1933	4.4	18.1
1934	21.1	26.1

Nazivlje temu povečanju izvoza pa še izdaleka nismo izkoristili vseh izvoznih možnosti, in sicer predvsem zaradi tega, kar doselej nismo imeli redne paroplovne zveze z lukami Levanta. Danes pa lahko z zadovoljstvom zabeležimo, da je naša največja paroplovna družba »Jugoslovanski Lloyd« sklenila, da s 30. majem uvede redno 15dnevno paroplovno zvezo za prevoz potnikov in blaga med našimi lukami in lukami v Levantu. S tem bo odstranjen največja zapreka v razvoju naše gospodarske ekspanzije na tržišču v Levantu. Zaradi pomanjkanja redne paroplovne zveze so naša dosežanja prizadevanja, da zainteresiramo levantske uvoznike za naše blago, ostala v številnih primerih brez uspeha. To je povsem naravno, kajti vsak uvoznik, ki kupuje blago iz inozemstva, je navezan na cenen in reden prevoz. V tem pogledu doselej nismo mogli nuditi levantskim uvoznikom nikakoli ugodnosti v primeri s konkurenco. Jugoslovanske ladje so prihajale v levantske luke neredno in redko, prevoz s tujimi ladjami pa je bil za jugoslovansko blago predrag. To stanje je trajalo vrsto let na veliko škodo našega izvoza.

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine si je najprej prizadeval, da ustvari vse druge pogoje za razvoj našega izvoza v Levant, ker je bilo treba najprej vzpostaviti trgovinske zveze, da bo redno poslovanje bodoče paroplovne zveze osigurano. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine je najprej organiziral naše interese in tako je bil pri zavodu ustanovljen Jugoslovansko - palestinski gospodarski komite z nalogo, da zbere pri nas in v Levantu interese v skupni organizaciji. Na drugi strani pa se je izkazala potreba, da se naši

interesi tudi v trgovskem poslu združijo in tako je prišlo do ustanovitve delniške družbe »Jugolevant« s sedežem v Zagrebu kot skupne posredovalne prodajne organizacije jugoslovanskih izvoznikov z nalogo, da se pri tej družbi koncentrirajo izvozne količine našega blaga zaradi uspešnejšega in rednejšega prevoza na jugoslovanskih ladjah.

Po enem letu delovanja teh dveh ustanov je treba obeležiti vsakega kot uspeh, da je sedaj prišlo do vzpostavitve redne jugoslovanske paroplovne zveze z Levantom, kakor poroča »Glasnik« zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, se uspešno razvijajo tudi pogajanja za ustanovitev jugoslovansko - palestinske banke, ki naj bi prevzela financiranje trgovskega prometa med Jugoslavijo in Levantom. Srečanja bo treba še mnogo truda in prizadevanj tako od strani zavoda kakor od naših izvoznikov, da bodo vsi formalno ustvarjeni pogoji za uspešno izvozno poslovanje postali živ in močan instrument jugoslovanskega gospodarstva v cilju izvozne ekspanzije na Levant. Možnosti za povečanje našega izvoza v države Levanta so prav znane, zato je pričakovati, da bodo jugoslovanski izvozniki izkoristili ugodnosti, ki jih nudi sedaj vzpostavljena redna zveza.

Jugoslovansko - palestinski gospodarski komite bo moral še razviti enotno trgovinsko informacijsko in propagandno organizacijo tako pri nas kakor tudi v Palestini, Siriji in v Egiptu, da se bo potem lahko pretvoril v jugoslovansko - levantski gospodarski komite, ki bo zbral v svojih vrstah vse jugoslovanske uvoznike kakor tudi Jugoslovane, ki živijo v državah Levanta in so zainteresirani na poglobljeno medsebojno gospodarsko odnose. Za naše izvoznike je pri tem velike važnosti skupna prodajna organizacija, kajti kdor pozna razmere na levantskih tržiščih, ta ve, kako potrebno je, da imamo v naših rokah tudi kontrolo tamšnjih zastopnikov naših izvoznikov, kontrolo pri praznemanju našega blaga v levantskih lukah in kontrolo vnošenja tega blaga. V današnjih razmerah posamezni izvoznik na lastne stroške ne more organizirati take kontrole in je zato navezan na sodelovanje z očetilimi izvozniki. Tako sodelovanje pa je potrebno tudi v interesu naše paroplovne, ker je le s koncentracijo prevoza našega blaga, namenjenega za Levant, mogoče, da bomo novo redno paroplovno zvezo lahko obdržali.

Gospodarske vesti

Dvig cene srebra in njegove posledice. Kakor je »Jutro« že ponovno poročalo, se je v zadnjem času cena srebra na svetovnem trgu ponovno dvignila. Haussso na svetovnem trgu srebra je neposredno povzročilo povečanje ameriške nakupne cene za srebro domače produkcije, ki jo je ameriški zakladni urad najprej dvignil od 64.5 na 71.1 in pozneje na 77.6 centa za unco. Dvig cene srebra je hudo zadel one države, ki imajo še srebrno valuto (Kitajska, Mehika, Britska Indija), ker je v teh državah povzročil dvig domače srebrne valute nasproti zlatim valutam in je s tem izzval deflacijske posledice. Kitajska je že lani hudo tožila zaradi dviga cene srebra, ker je vrednost kitajskega srebrnega dolarja stalno naraščala, zlasti v primeru z angleškim funtom. V enakem položaju se nahaja tudi Mehika, kjer se bojijo zaradi deflacijskih posledic hudih pretresljajev. Kakor poročajo iz Washingtona, je mehiški poslanec zadnje dni ponovno konferiral z ameriškim finančnim ministrom Morgenthauom. Po informacijah Reuterja se je mehiška vlada že odločila, da bo vzela iz prometa ves srebrni denar in da bo vzpostavila staro pariteto z ameriškim dolarjem, to je 3.60 mehiškega pezosa za ameriški dolar. Po tej ceni bo mehiška novčanična banka kupovala v bodoče ameriške dolarje v neomejenih količinah. Mehika bo s tem ukrepi opustila srebrno valuto.

Trgovinska pogajanja z Italijo. Kakor je »Jutro« že večer poročalo, je pričakovati, da se bodo sredi maja pričela trgovinska pogajanja z Italijo. Po informacijah iz Zagreba je za začetek teh pogajanj določen 16. maj in se bodo pogajanja vršila v Rimu.

Avstrija bo emitirala notranje posojilo. Avstrijska vlada je pravkar objavila zakon o najetju posebnega notranjega posojila v višini 150 milijonov šilingov, ki bo služil za izvedbo javnih del v letošnjem letu.

Monopol za trgovino z živino v Češkoslovanski. Že v začetku letošnjega leta so v kmetijskem ministruvstvu v Pragi pričeli s pripravami za uvedbo monopola za živino, ki naj bi se organiziral po vzoru

češkoslovanskega žitnega monopola. O tem vprašanju so se v zadnjih mesecih vršila številna posvetovanja, ki jih je češkoslovanska javnost spremljala z velikim zanimanjem. Mnogi interesi so zavzeli k temu načrtu odločilno stališče, dočim so češkoslovanski agrarni načrt toplo pozdravljali. Stvar se je hudo zavlekla in je že kazalo, da bo načrt propadel. Sedaj pa poročajo iz Prage, da je češkoslovanski ministrijski svet pooblastil ministra za kmetijstvo, da pripravi v sporazumu z ostalimi zainteresiranimi ministri vso potrebno za ustanovitev posebne češkoslovanske privilegirane družbe za trgovino z živino s sedežem v Pragi. Ta ustanova naj bi skrbela za vnošenje domače živine in mesa, preprečila naj bi spekulacijo z živino, istočasno pa naj bi skrbela za uvoz in izvoz živine, mesa, masti in mlečnih proizvodov. To družbo za promet z živino bi ustanovile interesne organizacije kmetovalcev, predelovalcev, trgovcev in konsumentov.

Japonska prodira v Albanijo. Japonska je lani v uvozni trgovini Albanije dosegla prav znaten uspeh. Medtem ko je bil l. 1932 v albanski uvozni statistiki delež Japonske pri uvozu le malenkosten in je bila Japonska med vsemi uvoznimi državami šele na 13. mestu, ji je že l. 1933 uspelo s povečanjem uvoza japonskega blaga prodreti na 5. mesto; lani pa je Japonska prekosila že vse druge države razen Italije in je prišla v albanskem uvozu že na drugo mesto takoj za Italijo.

Borze

30. aprila.

Na ljubljanski borzi je deviza New York danes ponovno nekoliko popustila. V privatnem kliringu notirajo avstrijski šilingi nespremenjeno 8.75 — 8.85. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.750, v angleških funtih po 281.75, v grških bonih po 31.25 in v španskih pezeta po 5.6250.

Na zagrebškem efektinem tržišču se je vojna škoda nekoliko popravila in se je za kaso trgovala po 371 (v Beogradu po 360.50 — 371), za julij pa po 371 in 372. Promet je bil še v 4% agrarnih obveznicah po 49, v 8% Blairovem posojilu po 78.50 in v 6% begluških obveznicah po 64.

Sploh oživje vsako leto nanovo stare lege in običaji, ki obletajo zeleni »vüzmenec« neko preprosto, kmeto romantiko. In mu dajo domači vonj čistilne stari ne. Veliki teden je v trdnih kmetijskih šah še vedno teden posta. ki es vričenja

Ob prileških vüzmenicah

Ljutomer, v aprilu V tiho pomladno noč so zaplamele naše prileške »vüzmenice« s svojim rdečim žarom. V lepih vrstah gore tam pred Dolnjim gradom, na Slamnjaku in na Globočnem vrhu. V skuvinah ti kažejo, kje je stročja vas, kje Podgradje — posamič pa ti mežikajo od Jeruzalema, Aptovega zida, Cebra, Radomerščaka in Kamenščaka. Tudi na polju so zagorele: okrog Cvena in Mote in Krapja preko Noršincev in Babincev do Kukavcev in vasi okoli daleč vidne križevske cerkve. Če bi bil zrak čistejši, bi jih videl na Kapelskem hribu, pozdravljali bi te z njimi stari sv. Jurij, pozdravljala prekmurska ravan in vabili gozdiški grčki. Na pobočju našega hriba ozarjajo neke tam doli pravilne bele breze in njihovo mlado zelen, pesmi doné od tam k nam, veseli vzklili mladji glasov — ti pa čutiš, da je tako ob sleherni teh rdečih »vüzmenicah, da je vsod ogenj in radost v očeh, bežni občutek sreče pa v srcih vseh...

Ko so mlade ali tudi stare roke grmadije pred dnevi suhljad, rožje in smolnjake za »vüzmenice«, je bilo še prav dvomljivo, ali bodo zagorele na veliko soboto saj je bilo že nekaj dni hladno in deževno, da je voda preplavila šarjake in so prezebale cvetoče črešnje, breskve in slive. Cvetni teden jih je bil odel z belo in rožasto obleko, za njimi je ozelenela stara bukev z mlajšo sestro brezjo, zdaj

pa sta grozila hlad in dež, da zamorita ves ta kras in up. Dren — stari stoik — je ravnodušno zlatil pod »žlakome« in pošiljal svoje pozdrave prav tako zlati repici, cvetoči na široki postati na drugi strani zelenice doline. Na polju so se repične njive žolile v širokih lisah in tankih progah, kakor da kličejo solnce h. toplota na mladeč se svet. Zelenja je bilo že dovolj za »presmece« ali za prileško butaro, ki je manjša in manj pisana od »anjških vrstnic, zato pa bolj sveža, naravna, preprosta, saj nalomijo za presmece vrbove veje z debelimi mačicami, dreno-ve veje s cvetjem, ponekod tudi leskovih. In povežejo vse s tanko vitico srobota. Bog ve, koliko poganskih vrah se je v tem presmeču povezovalo s krščanskim, prav za prav vzhodnim običajem polaganja oljnih vej! Stara je tudi navada, da je treba pred »vüzmenice« pobeliti hišo od znotraj in od zunaj, kar pa ni delo moških, marveč ženskih rok, ki navadno v dneh svetnega tedna pridno mešajo »strihalo«, vhitijo ometike in obrobijo belo umetnino z rdečim ali modrim podmetom nad ozkim podstetjem, ko so temu bile zamazale jame s pravo prileško ilovico.

Sploh oživje vsako leto nanovo stare lege in običaji, ki obletajo zeleni »vüzmenec« neko preprosto, kmeto romantiko. In mu dajo domači vonj čistilne stari ne. Veliki teden je v trdnih kmetijskih šah še vedno teden posta. ki es vričenja

in pozneje po 66.50. Končao je bil promet v delnicah Priv. agrarne banke po 231 in v delnicah Trboveljske po 125.

Devize.
Ljubljana. (Z všteto premijo 28.5 odstot.)
Amsterdam 2965.72 — 2960.32, Berlin 1756.08 — 1769.95, Bruselj 742.85 — 747.92, Curih 1421.01 — 1428.08, London 211.08 — 213.14, New York 4344.73 — 4331.05, Paris 289.60 — 291.03, Praga 183.20 — 184.30, Zagreb. Amsterdam 2965.72 — 2960.32, Berlin 1756.08 — 1769.95, Bruselj 742.85 — 746.56, London 211.08 — 213.14, Milan 361.71 do 364.79, New York kabl 4361.40 — 4397.72, ček 4339.40 — 4375.72, Paris 289.60 — 291.03, Praga 183.20 — 184.30, Curih 1421.01 do 1428.08.

Curih. Beograd 7.02, Paris 20.38, London 14.8750, New York 307.6250, Bruselj 52.30, Milan 25.48, Madrid 42.2250, Amsterdam 208.75, Berlin 124.20, Dunaj 67.85, Stockholm 76.65, Oslo 74.70, København 66.40, Praga 12.90, Varšava 56.30, Atene 2.90, Bukarešta 3.05.
Dunaj. (Tečaj v priv. kliringu.) Beograd — London 25.85, Milan 44.22, New York 533.28, Paris 35.44, Praga 22.22, Curih 173.45 100 S v zlatu 128 S pap.
Efekti.

Ljubljana. Vojna škoda 371 — 375, 7% investicijsko 75.50 — 78.50, 8% Blair 78 — 79, 7% Blair 67 — 68, 4% agrarne 47 — 49, 6% begluške 65 — 66.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 371 — 372, za maj — junij 371 — 372, za julij 371.50 — 372, za avgust 371.50 — 372, 7% investicijsko 78 — 79, 4% agrarne 47 do 47.75, 7% Blair 67.50 — 68, 8% Blair 78 — 78.50, 7% Drž. hipotekarna banka 70.50 — 72, 6% begluške 65 — 66.50; delnice Priv. agrarne banke 231 — 233, Trboveljska 125 — 135, Sečerača Osijek 135 denar.

Beograd. Vojna škoda 370.50 — 371.50 (369.50 — 371), za junij 371 den., 7% investicijsko 78 — 78.50, 4% agrarne 47.50 do 48.25, 6% begluške 65.75 — 66 (65.90 do 66), 8% Blair 77 — 79.50, 7% Blair 67 — 67.75 (67.25), 7% Drž. hipotekarna banka 72 bl., Narodna banka 5630 den., Priv. agrarna banka 228 den.
Dunaj. Državne železnice 25.85, Trboveljska 12.90, Alpine-Montan. 11.60.

Blagovna tržišča

HMELJ.

+ Zatec. 29. aprila. Rez hmelja v žateškem okolišu je v glavnem končan. Pretekli teden je izdaten dež namočil po suhi zimi hmeljnike. Pri mirni trgovini se plačuje lanski letnik od 2000 do 2200 Kč za 50 kg (73 do 80 Din za kilogram).

2170.

+ Chicago. 30. aprila. Začetni tečaji: Pšenica: za maj 99, za junij 99.3750, za september 100.25; korusa: za maj 88.8750, za junij 84.8750.

+ Winnipeg. 30. aprila. Začetni tečaji: Pšenica: za maj 88.6250, za junij 89.8750. + Ljubljanska borza (30. aprila). Tendence za žito stalna. — Nudi se (vse franco nakladalna postaja): pšenica: baška, 78 kg, po 126 — 128; banatska, 78 kg težka po 124 — 126; oves: slavonski 98 — 100; korusa: baška po 71 — 73; banatska po 69 — 71; moka: baška in banatska »0« po 200 — 220; baška »2« po 180 — 200; baška »3« po 160 — 180; otrobi: baški debeli 95 — 100. + Novosadska blagovna borza (30. aprila). Tendence nespremenjena. Promet slab.

Pšenica: baška potiska 127 — 129; slavonska 128 — 130; baška in sremska 122 — 124; banatska 121 — 124. — Oves: baški, sremski in slavonski 96 — 98. — Ječmen: baški in sremski, 65/66 kg 125 — 130; jari, 67/68 kg 135 — 140. — Korusa: baška in sremska 68 — 69; banatska 65 — 66. — Moka: baška in banatska »0« in »0gg« 190 — 212.50; »2« 170 — 192.50; »3« 150 do 172.50; »4« 132.50 — 146; »7« 107.50 do 112.50; »8« 80 — 85. — Fišel: baški in sremski beli, brez vreč, 2% 122.50 — 125. — Otrobi: baški in sremski v jutastih vrečah 79 — 81; banatski v jutastih vrečah 77 — 79.

+ Budimpeštanska termična borza (30. aprila). Tendence slaba, promet srednji. — Pšenica: za maj 15.73 — 15.75, za junij 15.43 — 15.45; korusa: za maj 11.30 do 11.32, za junij 11.15 — 11.16.

BOMBAZ.

+ Liverpool. 29. aprila. Tendence mirna. Zaključni tečaji: za maj 6.50 (6.56), za oktober 6.18 (6.24).

+ New York. 29. aprila. Tendence stalna. Zaključni tečaji: za maj 11.76 (11.86), za oktober 11.37 (11.41).

Mnogo nesrečnih

ki so zaradi smrtnih nezgod izgubili svojega hranitelja, je bilo osredinjen z »Jutrovo« zavarovalnico, ki jim je bila izplačana od »Jugoslavije« zav. družbe v Ljubljani, v vsakem primeru, ko je bila naročnina na »Jutro« točno plačana.

Vsak »Jutrova« naročnik je zavarovan za slučaj smrtni nezgode za Din 10.000.—

BITI NA VIŠKU HIGIENE SE PRAVI

uporabljati le »RIVIERA« medicinalna mila, ki so bila ponovno odlikovana na najpomembnejših svetovnih razstavah. — Na izbero so povsod: RIVIERA-KARBOL, GLICERIN-KARBOL, KATRAN, SUMPOROV, LYSOL, LYSOFORM in BOKAKS MILO.

Poudarjamo, da so na višku le

„RIVIERA“

MEDICINALNA MILA

samo zahtevajte povsod izrecno le »RIVIERA« toaletna in medicinalna mila

S P O R T

Ni vse zlato, kar se sveti

Ali imajo poklicni nogometaši res tako sijajne prejeme, da živijo brez skrbi, in so povrh še ljubljenci širokih množic? — Pogled za kulise profesionalizma

V svetovnem nogometu zavzema prvo mesto nogomet, ki ga kažejo profesionali. Največ nogometnih profesionalcev imajo Anglija, Italija, Španija in nekatere srednjeevropske države. Povsod po teh državah se govori o desetstotih gledalcev, o ogromnih gažah, ki jih dobivajo posamezni igralci, o neverjetnih vsotah, ki jih posamezni klubi plačujejo kot odkupnino za najboljšje izmed njih in slično. Marsikaj je resnice pri tem, mnogo pa je tudi pretrane ali celo docela izmišljenega! Poglejmo torej!

Največ gledalcev imajo nogometne tekme v Angliji.

In zato je tudi gospodarski položaj nogometašev tamkaj najbolj ugoden. Nogometna zveza ima milijonsko premoženje (v funtih seveda!), vodilni klubi plačajo lahko za najboljšje igralce vsote do 10.000 funtov (nad 2 milijona dinarjev). Gaže so odmerjene zelo različno, najvišje znašajo do 8 funtov tedensko; slednje prejema morda okoli 400 igralcev po vsej Angliji. Premije za zmago se plačujejo v višini 2 funtov za vsako igro. Seveda velja vse to za najmočnejše klube in najboljšje igralce. Pri vsem tem se torej profesionalnim nogometašem v Angliji godi prav dobro.

Po Italiji

prihaja na kolikšna važne prvenstvene tekme prve divizije od 20 do 30 tisoč gledalcev in izkupički po četrtilijonu lir na eni tekmi niso baš posebno redki. Mesečne plače igralcev so zelo različne. Najbolje plačuje svoje igralce torinska Juventus, in sicer do 5000 lir mesečno, toda tudi milanska Ambrosiana jim daje po 4500, Bologna po 3000 itd. Celotna bilanca po klubih pa že ni več tako razveseljiva. Tako pravijo, da zaključuje FC Milano svojo bilanco s 100 tisoč lirami primanjilja, da si svojih igralcev ne plačuje tako kavalirsko kot ostali klubi. Situacijo rešujejo navadno mecen, ki ob koncu leta sežejo v polne žepke. Skoraj povsod! Juventus si je »za vsak primer« izvolila za predsednika generalnega direktorja Fiatovih tovarov, Ambrosiana drugega veleindustrija in slično. Sicer pa so vodilni klubi združeni v delniške družbe.

V Španiji

se je nogomet po lanskim tekmah za svetovno prvenstvo v Italiji spet precej poživljal, toda čast, ko je slavni Zamora, najboljši vratar španije in morda na svetu sploh, dobival mesečno plačo 4000 peset (nad 25.000 dinarjev), so minili za vselej. Zamora je predsednik v nadomestilo za zmanjšanje gaže povišal v viteza, nato ga je pa njegov klub FC Madrid ponudil ostalim klubom za odkupnino malenkostnih 75.000 peset, za katero vsoto pa seveda ni ujel nobenega

Teniška sezija je tu!

Nova rdeča igrišča na Iliriji. Kar je sportniku pozimi smuk, to naj mu bo poleti tenis! Dober smučar ve, da mora tudi preko leta ostati v potrebni kondiciji. Teniški sport zahteva celega človeka, pri tem pa je telo enakomerno in sistematično zaposleno. Igranje tenisa bo slehernega dobro pripravilo na smučarsko sezijo. Poleg tega pa nudi tenis obilo užitka in prosti navi. Pri nas je žal tenis še vedno drag sport, vendar pa je v primeri s smučarskim sportom dandanes mnogo cenejši. Teniški pribor se je tako pocenil, tako da je nabava omogočena najširšim slojem.

Ilirija se je letos leto potrudila, da bo svoje člane kar najbolje zadovoljila. Zgradila je osem krasnih rdečih igrišč, izpopolnjene so tudi nekatere vrzeli v pogledu organizacije in preureditve garderobe. Delo se sedaj približuje koncu in prostori bodo kmalu izprojeni svojemu namenu. Prijave se še sprejemajo. Sezijske pristojbine znašajo letos za osebo 250 Din, za dvočlansko družino 450 Din, za tročlansko družino 600 Din, akademiki in naraščalniki z ome-

jitvijo igranskega časa 150, oziroma 100 Din. Naslov SK Ilirija, tenis sekcija, Ljubljana, poštni predal 175, kamor se je obračati tudi po informacije.

Službeno iz LNP. Drevo ob 20. seja upravnega odbora v tajništvo, Tyrševa 36. Predsednik.

Slika z zadnjih Balkanskih iger v Zagrebu. V trgovini s sportnimi potrebščinami Sport-Kmet na Aleksandrovi cesti so razstavili vzorce slik, posnetih na zadnjih Balkanskih igrar. Cene: za slike 6 krat 9 cm 4.50 Din, 9 krat 12 cm 5.50 Din, dopisnice 6.50 Din in 13 krat 18 cm 10 Din. Med njimi so posnetki, objavljeni v Olimpijskem Sportu št. 8. meseca oktobra. Tudi te reproducirane posnetke se lahko naroči, ako se omeni številko Olimp. Sporta, stran, število slik, ki se jih želi naročiti in format. Istočasno se lahko naroči povečavo t. zv. odrezkov, t. j. posnetkov partije ene slike. Cena za taka naročila je povišana in znaša 20 odst. več od normalne cene za posnetke formate. Posegajte pridno po naročilih, ker bodo slednja v kratkem zaključena.

Korošica, beli raj v Savinjskih planinah. Snežne razmere so letos prav ugodne, snega do binkošti pač ne bo zmanjkalo. Okrog Kockovega doma, ki nudi udobno zavetje in priznano dobro oskrbo, je zdaj živo in veselo. O veliki noči je bilo za goste Kockovega doma poskrbljeno v vsakem pogledu. Pot na Korošico ni niti težka, niti dolga. Iz Savinjske doline pelje iz Luč, s kamniške strani pa iz Kamniške Bistrice čez Predsednjak.

ASK Primorje. (Lahkotletska sekcija). Danes ob 20.30 seja sekcijnega odbora pri Slamiču, kmetijska soba, obvezna za: Kermavner, Cerar Vlado, Polič, Gaberšek, Czurda, Rajč Milivoj in Weibl. Jutri, v četrtek, ob 20.30, v tajništvo, Tyrševa c. 36, prej Narodna prosveta, vhod iz veže, seja sekcijnega odbora obvezna tudi za gg. pdpolk. Marasa, Goslarja, Marca, mag. pharm. Picolija, Slamiča, Skuška, Windische, Tajnik I.

Sportni klub Jadran — Kolezija sprejema od 1. maja dalje nove člane v nogometno in lahkotletsko sekcijo. Pogoj za sprejem je discipliniranost, reden trening, neomadeževanost in fizična sposobnost. Osebnosti prijava se sprejemajo v klubovni pisarni v Koleziji od 1. maja dalje od 18. do 19. ure. Vsak sprejeti član vodi popolno opremo. Sprejem v pavalno sekcijo se bo pravčasno objavil. Pristopnina v klub znaša 5 Din, legitimacija 3 Din. mesečna članarina 3 Din. Uprava — 2. maja ob 21. uravičen sestanek vsega aktivnega članstva pri g. M. Sokliču, Pred. konjušnic.

TKD Atena. V sredo ob pol 7. v telovadnici na Mladiki strogo obvezen sestanek vseh članov. Po sestanku trening.

Brioni na dražbi

Od malarične divjine s kačami do otoka rajskega miru — Prokletstvo italijanske okupacije — Nesložni dediči

Nekaj nad štiri desetletja bo tega, kar je hotel dunajski industrijalec Paul Kupelwieser ustvariti iz deželice okrog

Cerkljanskega jezera

raj na zemlji, eno najprivlačnejših točk za tujski promet v stari monarhiji. Narava je tam okrog dala dovolj osnov za to. Nad trmoglavostjo ljudi, lokalnih činiteljev in oblasti je načrt padel v vodo. Paul Kupelwieser je šel in je za milijon kron leta 1893. kupil

Brionsko otočje

pred Puljem. Vse se mu je smejalo, kajti na prvi pogled Brionom takrat res ni bilo videti, da bi mogli predstavljati kaj vabljivega. Vse je bilo še ena sama neprodna divjina, v kateri so

kače in malarija

pretela vsakemu vsiljivcu s smrtjo. Tegu kosa prvobitne narave na sinjem Jadranu so se tako bali, da so celo posadko edine avstrijske utrdbe na Brionih izmenjavali vsak dan, da bi se moštvo ne nalezlo bolezni.

Toda Kupelwieser je imel svoj načrt. Na otočje je poslal

armado delavcev,

ki so redčili goščavo, sušili močvirja in

gradili ceste, Robert Koch, slovit bakteriolog, je vodil tu osebno dve leti trd boj proti malariji in l. 1901. je bila bitka dobljena. Ognjišča bolezni so iztrebili, zemlja je postala godna za kultivirano rast. Nekoliko let pozneje se je dvignil na mestu nekdanje divjine velik,

moderen hotel

s stranskimi poslopji, nabrežje s številnimi, idiličnimi zalivi so začeli objektivati gostje od vsepovsod. Že kmalu potem, ko je začelo to iz nič nastalo letovišče obratovati, je postalo shajališče najvišjih in najbogatejših družabnih krogov in Kupelwieser je vladal nad njimi, kakor kralj nad majhnim, toda

neodvisnim kraljestvom.

Smatal ga je tako za svoje delo, da bi ga za nič na svetu ne zamenjal s čim drugim. Nekemu avstrijskemu nadvojvodi, ki je hotel na vsak način kupiti košček zemlje na Brionih, da bi si zgradil tu svoj grad, je odgovoril odločno: »Lahko gradite tu, kjer vas je volja, in lahko mi plačujete samo beli letne najemnine, toda svoje

zemlje ne prodam

niti peči. In še danes veljajo tu neki nenapisani zakoni, ki jih je uvedel podjetni

Dunajčan. Tako ne sme na otok noben motorni voz, čeprav je cest in potov tam za preko sto kilometrov, in ladje se ustavljajo v splošni daljavi od njega, da pridrži od hotela motorka in prevzame goste. Najvišja avstrijska aristokracija in člani vladarske rodbine so se shajale tu, kjer je vladal

največji mir.

Potem je prišla vojna. Brioni so postali mahoma oporišče za podmornice in na ti soče letalskih bomb je eksplodiralo po njihovih gozdovih in vrtovih. Po pokonu pa jih je zasedla Italija. Otočje

ne vleče več

kakor nekoč, ostal jim je pa vendar zvest del starih gostov in uprava letovišča je skušala privabiti nove s tem, da se je ozirala na potrebe sodobnega, sportnega človeka ter osnovala igrišča za polo in golf.

Kupelwieser je umrl l. 1919. in še za njegovega življenja se je osnovala

delniška družba,

ki je prevzela upravo otočja. Delnice te družbe so prišle v roke več potomcev starega Kupelwieserja. In ti potomci se med seboj ne razumejo. Baš te dni se vrši na Dunaju razprava, v kateri prihaja do izraza vsa razcepljenost v družini starega

kralja Brionov.

Istočasno pa javljajo, da prehaja otočje iz rok te družine v druge roke in da se prodaja na javni dražbi. Zdi se pa, da do takšne senzacije Brionskega otočja ne pride in da bo italijanska država prevzela vso stvar. S tem bi se začelo novo poglavje v zgodovini otoka, katerega usoda je bila močno zvezana s sijajem in propadom stare Avstrije.

KAKŠNO VODO PIJETE!

Povsod, kjer je voda slaba, pretrda ali premeška, bi vsakdo, zdrav, zlasti pa bolan, moral popiti mesečno nekoliko steklenic prvovrstne, prirodne

Radenske

da vzpostavi ravnotežje mineralov in sokov v telesu!

DOBRA VODA JE POL ZDRAVJA! Mnogo boleznij izvira od slabe vode!

Pustolovec v Orientskem ekspresu

„Diplomatski sel“ in njegov prijatelj „duhovnik“

Šest držav zasleduje nevarnega pustolovca in tatu, ki si je v zadnjem času izbral za torišče svojih podvigov luksuzne vlake na evropski celinii, posebno orient-ski ekspres. Njegove življe so

samostojno potujoče ženske, ki se dajo premamiti po njegovem elegantnem in šarmantnem nastopu.

Zadnja njegova žrtev je neka Avstralka, lady Naysmithova, ki je že nekaj časa ločena od moža in potuje po Evropi. Vozila se je v orientskem ekspresu proti Bukarešti. V nje kupe je stopil pustolovec, kma-

Moški!

Za zdravljenje seksualne slabosti (impotence) najnovejši izum — kombinirane pilule »VI-HA-GE«

Za zdravljenje seksualne slabosti (impotence), motenj v funkciji spolnih organov, pri popušcanju moči ter v primerih seksualne nerazumevanja in nesigurnosti vzemite najnovejši izum, kombinirane pilule »VI-HA-GE« za moške (rjave). Dobivajo se v vseh lekarnah. Glavni depot M. Bogdanovića laboratorij »Visciti, Zagreb.

Po pošti razpošilja diskretno: Apoteka »Jelačićev banus« Mr. M. Gavrančić, Zagreb, Jelačićev trg 12-Jo. Cene: poskusna (30 zavojčkov) Din 84.—, originalen paket z žepnim etuiem in navodilom Din 217.—. Zahtevajte z naročilom obenem zanimivo in poučno brezplačno knjižico: »Zdravljenje spolnih motenj pri moških in ženskah«.

Reg. ministrstvo soc. politike in nar. zdravja S. br. 24.601 — 28. novembra 1934.

Dva ljubka pomladna klobučka

Ta slika nazorno kaže, kako dobro izbrano pokrivalo pomladi ženski obraz

„Katoliška kuga“

Nemčija v spopadu s katolicizmom

»Z rdečimi lepaki vabi Nemško versko gibanje na zborovanje v zadnjo dvorano neke charlottenburške pivarne«, piše poročevalec nekega bazelskega lista o propagandi, ki jo delajo nemški nasprotniki krščanstva

pod zaščito narodno-socialistične stranke in nadaljuje:

»Zborovanje je pod policijskim nadzorom. Dvorana je do roba napolnjena s malomeščani, delavci, predvsem z ženskami. Ljudje pijejo pivo, smotke se dimijo. Komaj dvajsetletni mladenič, član stranke in glavni govornik tega večera, govori z zvenečim zapovedovalnim glasom: »Katoliška kuga si je Rim izmisllil za

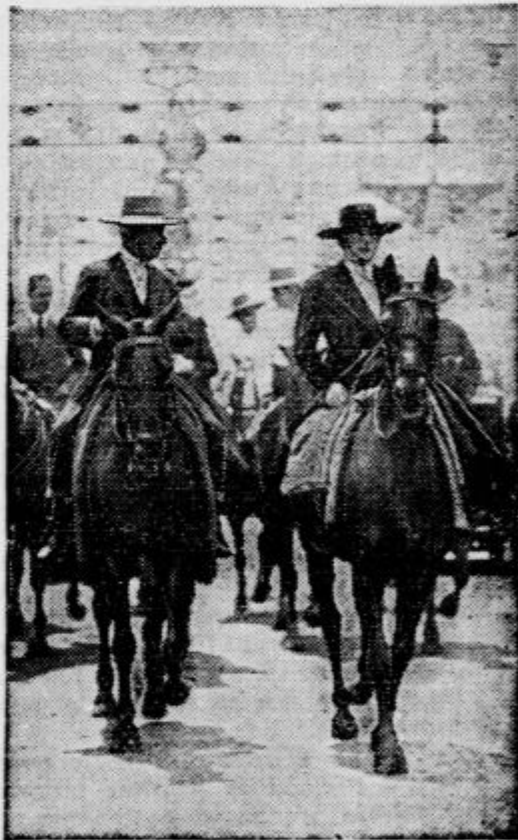
podreditev in izsesavanje vsega sveta.

posebno Nemčije, in za to, da bi se žrtili mastili in čepeli na svoji posesti. Budno odobravanje poslušalcev. Drug govornik: »Povejte mi eno samo kulturno dejanje, ki bi ga kdaj izvršil Rim? — »Nobenega ni bilo!« vpijejo ljudje. Nekd bivši pastor izdaja poslušalcem, ves divji kakor vsak odpadnik, doslej

strogo zakrito skrivnost:

poloma nemške vojske l. 1918. je bil kriv samo papež. Ta je bil tisti, ki je v cerkvi Sv. Petra še posebej molil za poraz nemškega naroda... Pri teh besedah izbruhne publikum v glavno ogorčenje. »Neslišano!« — »Tu vidimo, kdo je smrtni sovražnik Nemčije!« — »Vse rimske zločince ven iz Nemčije!« besnijo ljudje. In policijski častnik, ki ima nadzorstvo v imenu države, ki stoji na tleh pozitivnega krščanstva, ne gane niti z mezincom.

Španska pomlad

Izvajala na ulice vse prebivalstvo od mrtvih trgovskih ciglanov do elegantnih aristokratov. Slednji jašejo na konjih v slikovitih starinskih nošah

A NEKDOTA

Goethe je šel s vzgojiteljem weimarskih princev skozi park. Ko sta šla mimo neke utle, sta zagledala zaljubljen par v nežnem položaju. Oba zaljubljenca sta bila poročena — toda ne drug z drugim. Vzgojitelj je dejal z ogorčenjem pesniku: »Ali ste videli! Ne najdem besede za takšno nesramnost!«

Goethe je stopil mirno naprej in dejal: »Videl sem že — a ne verjamem!«

VSAM DAN ENA

»Zakaj pa si neseš dve torti?«
»Veš, prijatelj, tašča mi je rekla, da bi dala deset let svojega življenja, če ji prinesem takšno torto, in jaz sem jo ji kupil...«

Lepa ženska in zakon

Zanimiva anketa francoskega lista

»Ali je lepo dekle sploh priporočljivo za zakon?« se glasi vprašanje, ki ga je zastavil neki pariški dnevnik svojim čitateljem.

Med prvimi se je oglasila g. Laverleyeva, ena najlepših francoskih žena, ki pravi:

Pred vsem se moramo tu čuvati splošne. Težko je odgovoriti na takšno vprašanje. Težave se začnejo že pri določanju pojmov. Kaj je n. pr. lepa ženska? Sto vprašancev bo dalo sto različnih in celo zelo čudnih odgovorov. Poznam ženske, ki so se mi videle spočetka grde, a čimbolj sem jih spoznala, tem več lepote sem odkrila na njih, tako da bi jih danes brez pomisleka imenovala lepe. Po drugi strani poznam nedvomno grde ženske, ki so silno vabljive. Lepa ženska seveda ni brezpogojno slaba zakonska žena in slaba zakonska žena ni vedno lepa ženska. Pač pa je lepa

in vabljiva ženska bolj izpostavljena nevarnostim nego grda in odbijajoča.

V splošnem pa, pravi Laverleyeva, se polomijo zaradi nevarnosti, ki jim je izpostavljena lepa ženska zavoljo svojih čustev, le takšni zakoni, ki so bili že od vsega početka dvomljivi. V drugih primerih takšno čaščenje žensk samo dobro de, ne da bijo ograženo. Mnoge ženske rade flirtajo, ne da bi to jemale preremno. To je sicer težko razumeti, a ženske razumeš v splošnem zelo težko in imaš včasih občutek, da niti nečejo, da bi jih razumel.

Kot vedno

nudimo veliko izbiro trenchcoatov, spomladanskih plaščev, vetrnih jopičev, sportnih oblek in vsa druga oblačila za gospode po najnižjih cenah

Drago Schwab, Ljubljana

Prepovedane majniške demonstracije v Parizu

V Parizu in Franciji so z eno samo izjemo prepovedane vse prvomajniške demonstracije in obhodi na prostem. Izjemo tvori industrijsko mesto Lille, kjer imajo upravo v rokah socialisti in kjer je mestno poglavarstvo prevzelo odgovornost za mir in red. Francosko notranje ministrstvo je izdalo strog nalog, da morajo biti zaradi morebitnih motenj garnizije v pripravljenosti. Tudi v provinci je vojaštvo pripravljeno na posredovanje, če bi hoteli kje kaliti mir.

Najnovejši uspeh

filmske igralka Grete Garbo je roman Somerset Maugham »The painted veil«. Diva je dosegla v njem nov višek

Kosovem polju. Ni čudno — tako pravi prof. Planiscig — da prof. Ivić ni mogel dobiti nikjer krone, ki bi spadala v dobo carja Lazarja. V katalogu iz l. 1870. je sicer opisana neka krona pod imenom »srbska krona« in s pripombo, da jo slavisti smatrajo za krono carja Lazarja iz l. 1389., a to ni nič drugega nego omenjena Bočkajeva krona, ki je na zunan kaže, da je za več nego 200 let mlajša. Prof. Ivić se pač moti kakor znanstveniki iz dobe okrog l. 1870., katerim pa ni zametiti, da takrat še niso imeli pravega pojma o izvoru Bočkajeve krone.

Tako predstavljajo to stvar Avstrijci in s tem gotovo ni postala bolj jasna. Človek dobi celo vtis, da jo skušajo skafiti in zamotati. Sami priznavajo, da prof. Ivić ni mogel zamenjati obstoječe Bočkajeve krone s krono carja Lazarja, ker bi si že po slogu ne mogli biti podobni. Gre pa sedaj za to, da se ugotovi, ali je opis v katalogu iz l. 1870. identičen z opisom Bočkajeve krone — potem bo tudi lahko ugotoviti, da-li ne gre morda za dve posevemu drugačni kroni, izmed katerih je ena na še nepojasnjen način izgnila...

In k temu bi bilo še pripomniti, da je bila krona, ki jo prof. Planiscig imenuje Bočkajeva, že dvakrat prej predmet sporov Od dunajske vlade sta jo zahtevali že Madžarska in Rumunija, seveda obe zaman.

Jubilejna znamka

V maju bodo slavili na Angleškem z velškanskimi svečanostmi jubilej 25-letnega vladanja kralja Jurija V. V spomin na ta dogodek pride v promet spominska znamka, ki jo vidimo na gornji sliki

Krona carja Lazarja

Pred nekoliko dnevi smo čitali v naših listih senzacionalno izjavo prof. Ivića z beogradskega vseučilišča o stari kroni carja Lazarja, ki jo je hranila dunajska dvorna zakladnica in je sedaj nenadoma izgnila. O tej stvari je povedal prof. Ivić naslednje:

Krono carja Lazarja so Turki uplenili po bitki na Kosovem polju l. 1389. in jo prenesli v svojo tedanjo prestolnico Odrin. Od tam je prišla v Carigrad. L. 1604. jo je sultan Ahmed I. izročil sedmograškemu knezu Štefanu Bočkaju, svojemu vazalu, ta jo je moral izročiti l. 1606. spet Habsburžanu Matiji II. Odtlej so jo hranili v cesarski zakladnici na Dunaju. L. 1882. se je Milan Obrenović, ko se je proglasil za kralja, obrnil od cesarja Franca Jožefa I., da bi mu staro srbsko kraljevo krono vrnil. A čeprav mu je bil cesar zelo naklonjen, je to prošnjo odbil.

Prof. Ivić je videl v katalogu cesarske zakladnice iz l. 1870 na 73 strani to krono obširno opisano. Ko jo je pa na podlagi tega opisa iskal, je ni mogel dobiti v nobenem dunajskem dvornem muzeju in tudi ne v novem katalogu dvorne zakladnice, ki je izšel po vojni. Krono je bržkone odnesel zadnji avstrijski cesar Karel z

drugimi habeburškimi zakladi v inostranstvo ali pa jo imajo v Avstriji skrito, ker ima Jugoslavija po senžermerski mirovni pogodbi pravico, da jo zahteva nazaj.

Ta izjava prof. Ivića je morala zbuditi seveda največjo pozornost, in to ne samo pri nas, temveč tudi v inostranstvu. Naša vlada je seveda ukrenila preko svojega poslanstva na Dunaju vse potrebno, da pride ta relikvija k nam nazaj. In zanimivo je, da so nemški publicisti v polnem obsegu potrdili izjavo prof. Ivića.

Se bolj zanimivo pa je stališče, ki so ga po tej objavi zavzeli avstrijski znanstveniki in odgovorni krogi. Preko prof. Planisciga, vodje dunajske zakladnice, so spregovorili precej ostro o trditvah prof. Ivića, ki jih proglašajo za neosnovane. Pravi, da na Dunaju sploh ni bilo nikoli kakšne srbske kraljevske krone, pač pa je bila tu in je še vedno tako zvana Bočkajeva krona, ki je turško delo iz let okrog 1600. To krono je Štefan Bočkaj prejel od Turkov l. 1605. In jo je moral izročiti po uporu Madžarov proti Rudolfu II. L. 1610. je prišla povsem pravilno na Dunaj. Ta krona izvira iz Turške in nima s Srbijo ničesar opraviti. Že na zunan kaže nje baročni slog, da ne more izvirati iz dobe bitke na

